

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТУСА

ГЕРАСИМЧУК АНДРІЙ АНДРІЙОВИЧ

Допускається до захисту:
в.о. завідувача кафедри
міжнародних відносин і
зовнішньої політики
д.е.н., доцент
_____ Лимар В.В.
« ____ » _____ 2024 р.

Стратегічні цілі донорів в зовнішній допомозі Україні

Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії
Магістерська робота

Науковий керівник:
Богінська І. В., к.і.н.,
доцент кафедри міжнародних відносин і
зовнішньої політики

Оцінка: ____ / ____ / ____

(бали/за шкалою ECTS/за національною шкалою)

Голова ЕК:

Кулявець В. Г., к.е.н., доцент

_____ (підпис)

АНОТАЦІЇ

Герасимчук А.А. Стратегічні цілі донорів в зовнішній допомозі Україні. Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», ОП «Міжнародні комунікації та медіації в умовах конфліктного врегулювання». ДонНУ імені Василя Стуса, Вінниця, 2024.

У роботі проаналізовано стратегічні цілі донорів в зовнішній допомозі Україні. Виявлено основні цілі й мотиви надання даної допомоги. Дослідження базується на літературному та документальному аналізі, аналізі політичних та економічних контекстів, а також окрему увагу приділено аналізу статистичних даних для кількісної оцінки різних аспектів зовнішньої допомоги та її впливу на розвиток України. Дані підходи були скомбіновані для отримання повного та обґрунтованого розуміння стратегічних цілей донорів.

Ключові слова: стратегічні цілі, вплив, зовнішня допомога, незалежна Україна.

Herasymchuk A.A. The donors' strategic foreign policy goals in foreign aid to Ukraine. Specialty 291 "International Relations, Social Communications and Regional Studies", Educational Programme «International Communications and Mediation in Conflict Settlement Conditions ". Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2024.

The paper analyses the strategic goals of donors in foreign aid to Ukraine. The main goals and motives for providing this assistance are identified. The research is based on literature and documentary analysis, analysis of political and economic contexts, and special attention is paid to the analysis of statistical data to quantify various aspects of foreign aid and its impact on Ukraine's development. These approaches were combined to obtain a complete and well-founded understanding of the strategic goals of donors.

Keywords: strategic goals, impact, foreign aid, independence of Ukraine.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	6
1.1. Стан вивчення проблеми.....	6
1.2. Опис методів та джерел збору даних	12
РОЗДІЛ 2 ПЕРЕДУМОВИ ТА ОБГРУНТУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНІ.....	15
2.1. Оцінка рівня збитків та потреб України для ведення війни.....	15
2.2. Стратегічні цілі донорів у конфлікті з огляду на вплив війни на Європу	25
2.3. Допомога Україні як чинник внутрішньої політичної боротьби у країнах-донорах	30
РОЗДІЛ 3 ОЦІНКА ДОПОМОГИ МІЖНАРОДНИХ ДОНОРІВ	37
3.1. Трансформація підходу ФРН щодо допомоги Україні.....	39
3.2. США як основний донор	49
3.3. Перспективи розвитку допомоги Франції.....	54
3.4. Внесок країн Балтії у зовнішню допомогу Україні.....	59
3.5. Розвиток взаємовідносин з найближчими сусідами	63
ВИСНОВОК.....	68
СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ.....	70
ДОДАТКИ.....	72

ВСТУП

Актуальність теми «Стратегічні цілі донорів в зовнішній допомозі Україні» досить тяжко переоцінити в сьогоденних реаліях, оскільки вона стосується сучасних викликів та можливостей пов'язаних із зовнішньою допомогою, яку отримує Україна. Країна активно співпрацює з різними міжнародними донорами та організаціями. Розуміння стратегічних цілей цих донорів може сприяти покращенню ефективності та взаєморозуміння в рамках партнерства.

Об'єкт дослідження "Стратегічних цілей донорів в зовнішній допомозі Україні" охоплює комплексні аспекти інтересів та підходів різних міжнародних донорів, які надають допомогу Україні. Дослідження фокусується на економічному розвитку, гуманітарній допомозі, особливу увагу приділено сприянню демократії, а також значні зусилля спрямовані на дослідження зміцнення безпеки та врегулювання конфліктів в країні.

Предметом дослідження є аналіз та дослідження цілей, які ставлять перед собою міжнародні донори при наданні допомоги Україні.

Метою є оцінка ефективності конкретних програм та проєктів, реалізованих на підставі стратегічних цілей донорів, а також розробка певних рекомендацій для покращення політики зовнішньої допомоги, які враховують стратегічні цілі донорів.

У роботі використано комбінацію кількісних (аналіз даних, статистичні показники) та якісних (аналіз документів, інтерв'ю) методів. За основу дослідження використано документи міжнародних організацій, звітів донорів, офіційних заяв іноземних урядів.

Наукова новизна дослідження "Стратегічних цілей донорів в зовнішній допомозі Україні" може виявляється в ретельному аналізі останніх стратегій та підходів великих міжнародних донорів (наприклад, Європейський Союз, США, МВФ, Світовий банк) щодо надання зовнішньої допомоги Україні. Виокремлення унікальних аспектів та непередбачених відмінностей в їхніх

стратегіях. Для вдалого дослідження необхідно було врахувати контекст та особливості України, розглянути вплив контекстуальних факторів, таких як політична нестабільність, конфлікти, економічні виклики, на ефективність стратегій донорів в Україні.

У структурі роботи обов'язково необхідно здійснити:

- огляд та аналіз літературних джерел, пов'язаних із стратегічними цілями донорів та зовнішньою допомогою для України, для загального розуміння проблематики дослідження;
- розглянути стратегічні цілі кожної з країн Великої Сімки, а також таких організацій як ЄС, НАТО та їх вплив на Україну;
- проаналізувати ефективності впровадження стратегій та їх відповідність поставленим цілям;
- систематизувати основні висновки на основі проведеного аналізу;
- визначити можливі напрямки подальших досліджень та практичних застосувань отриманих результатів.

РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Стан вивчення проблеми

Переваги та недоліки іноземної допомоги останнім часом перебувають під пильною увагою. Деякі дослідники стверджують, що значна частина іноземної допомоги, що надходить із розвинутих країн до країн, що розвиваються, витрачається даремно та лише збільшує непродуктивне суспільне споживання.¹

Причинами таких результатів часто називають слабкий інституційний розвиток, корупцію, неефективність і бюрократичні провали в країнах, що розвиваються.

Виникає питання, чи не вплинула також на цю невдачу модель надання та стратегічні цілі допомоги в розвинутих індустріальних країнах. Тобто, чи реагують розвинені країни на зміни, які роблять допомогу ефективною для зменшення бідності? Чи, натомість, модель потоків допомоги продиктована значною мірою політичними та стратегічними міркуваннями, які мають мало спільного з винагородою за хорошу політику та допомогою більш ефективним і менш корумпованим режимам у країнах, що розвиваються?

В наявній літературі знаходяться значні докази того, що модель надання допомоги продиктована політичними та стратегічними міркуваннями.² Неефективна, економічно закрита, погано керована недемократична колишня колонія, політично дружня до свого колишнього колонізатора, отримує більше

-
- ¹ Істерлі, В. (2006). Тягар білої людини: чому зусилля Заходу допомогти решті принесли так багато поганого і так мало доброго. The Penguin Press, Нью-Йорк.
 - ² Алесіна, А. та Доллар, Д. (2000). Хто кому і навіщо надає іноземну допомогу? *Журнал економічного зростання*, 5, с. 33–63.

іноземної допомоги, ніж інша країна з подібним рівнем бідності, вищою політичною позицією, але без минулого колонії. Ми також знаходимо значні відмінності між донорами. Певні донори (зокрема скандинавські країни) більше реагують на «правильні» стимули, а саме рівень доходу, хороші інституції країн-одержувачів та відкритість та умови надання цієї допомоги. Інші ж шукають вигоду для власної країни, запроваджуючи внутрішні політичні перепалки в власних країнах на кшталт: «Ми не надаємо допомогу, якщо умовна інша держава не здійснить....», «Ми хочемо аби інша частина політиків прийняла цей закон, інакше допомоги не буде».³ Явним прикладом таких дій є події в США, де республіканці вимагають у демократів внесення змін до міграційної політики США, взамін на погодження допомоги Україні та Ізраїлю. Аналогічна ситуація з Німеччиною, яка до останнього вагається з передачею танків, ракет чи будь-яких інших видів допомоги через побоювання перекриття РФ постачання газу.

Зараз Україна отримує значні надходження зовнішньої допомоги від західних донорів, щоб допомогти країні протистояти російській агресії. Потоки зовнішньої допомоги частково відображають альтруїстичні мотиви донорів, але також внутрішні стратегічні зовнішньополітичні цілі донорів, оскільки війна розглядається як частина битви за майбутній світовий порядок. У цьому короткому огляді обговорюється наукова література, яка аналізує існування та наслідки стратегічних мотивів, що стоять за потоками допомоги, у більш загальному плані, і роблю деякі попередні висновки щодо України.

Одним із багатьох наслідків російської війни проти України є те, що західні країни у відповідь надали Україні значну двосторонню фінансову підтримку. Ця підтримка набула форми гуманітарної, фінансової та військової допомоги. Станом на 29 червня 2023 року США надали найбільшу підтримку

-
- ³ Берлін Перротта, М., Р. Десаї, А. Олофсгард. (2022). Торгівля послугами? Членство в Раді Безпеки ООН та регіональний фаворитизм одержувачів допомоги. *Огляд міжнародних організацій*

в абсолютному вираженні (71 мільярда євро), за ними йдуть інституції ЄС (62 мільярда євро) і Велика Британія (6,5 мільярда євро).⁴ Щодо ВВП, то країни Східної Європи були найбільш щедрими, на чолі з Естонією та Латвією (0,9 відсотка ВВП) і Польщею (0,6 відсотка ВВП). Тим часом почалася дискусія щодо відновлення України після масового знищення фізичного капіталу від російської агресії. Величезні витрати на це руйнування зростають щодня, а відновлення майбутньої України, ймовірно, вимагатиме тисяч мільярдів доларів США, головним чином у формі іноземної допомоги.

На цьому фоні важливо розглянути наукову та політичну літературу про ефективність допомоги, тобто про те, якою мірою допомога впливає на економічний розвиток і соціальний добробут. Ефективність допомоги включає багато різних вимірів, таких як питання координації донорів, відповідальності за реформи та інвестиційний вибір уряду та людей (власність), як уникнути корупції та дорогих, марних інвестицій, а також як ефективно запроваджувати оцінку та вибір політики, заснований на фактах.

У роботі зосереджено увагу на одному з таких аспектів, основній меті надання допомоги донорами та її наслідках для внеску надходження допомоги в добробут людей у країнах-партнерах. Зокрема, обговорюється стратегічна допомога, яка надається переважно для цілей власних ширших програм зовнішньої політики донорів. Обговорюється те, що в літературі зазначено про

4 Список міжнародної допомоги Україні - Вікіпедія

URL:

[https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B8_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96_\(%D0%B7_2014\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B8_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96_(%D0%B7_2014))

існування такої стратегічної допомоги та що вона має сказати про її наслідки для потоків допомоги та ефективності допомоги.

При проведенні досліджень чи дискусій у джерелах збору інформації було не достатньо інформації, через те що конфлікт триває і вона може мати розвідувальні дані, які не дали можливості повністю розкрити тему. Однією з таких є дослідження проблеми з точки зору самої України, тобто не має належного дослідження яке було б проведено українськими науковцями чи дослідниками. Більшість знайденої інформації була утримано шляхом дослідження іноземних аналітичних статей та інтерв'ю.

Другою проблемою в наявних дослідженнях є відсутність узагальненого висновку стосовно загальних стратегічних цілей донорів в зовнішній допомозі Україні. Зазвичай кожен дослідник з наявних джерел досліджував цілі допомоги лише з точки зору однієї країни, без узагальнення впливу результатів допомоги зі всіх країн. До прикладу у 2022 році було проведено декілька досліджень німецьким журналом "Focus"⁵, в якому було досліджено лише цілі США та ніяким чином не взято до уваги внесок інших країн та організацій. Таким чином є необхідність у виявленні стратегічних цілей інших донорів, оскільки інших повноформатних досліджень на цю тему знайдено не було.

В даному дослідженні розглядатиметься допомога Україні ширше, ніж в існуючих дослідженнях. Даний феномен трапився через те, що більшість людей у світі дізнались про Україну лише після 24 лютого 2022 року, або ж знали про неї, але не приділяли ніякої уваги, через що сучасні дослідники в більшості своїх робіт про допомогу Україні пишуть з початку вторгнення або ж максимум з 2014 року, що не дає повної картини для розкриття теми стратегічних цілей донорів.

⁵Одне з досліджень журналу Focus - https://www.focus.de/politik/experten/gastbeitrag-von-gabor-steingart-im-ukraine-krieg-verfolgen-die-usa-vor-allem-drei-strategische-ziele_id_96939439.html

На першому кроці в роботі буде розглянуто питання в історичній перспективі з огляду на попередні війни та конфлікти в яких Україна брала участь або яким чином реагувала на них, що безпосередньо впливає на відношення іноземних партнерів як в минулому, так і зараз.

Достовірні історичні дані про іноземну допомогу під час воєн важко знайти, що ускладнює порівняльний аналіз. Проте було зібрано порівняльні дані про допомогу під час Другої світової війни, під час громадянської війни в Іспанії 1930-х років, а також про військові витрати США в Кореї, В'єтнамі, Афганістані та Іраку. Даний аналіз дозволив виявити, що підтримка України є порівняно невеликою порівняно з вартістю цих воєн, як якщо рахувати кількість надісланого важкого озброєння, так і якщо виміряти у відсотках ВВП донорів (як середньорічне значення).

Наприклад, середньорічні військові витрати США в Кореї чи В'єтнамі були в 13 і 5 разів відповідно вищими за допомогу США Україні в 2022 році (у % ВВП). Подібним чином Німеччина підтримала звільнення Кувейту в 1991 році, надавши втричі більше допомоги, ніж вона зобов'язалася на двосторонній основі Україні в 2022 році (у відсотках ВВП).

При порівнянні допомоги Україні з програмами внутрішніх витрат, запровадженими з лютого 2022 року. Результати показують, що уряди в Європі справді оголосили про дуже великі надзвичайні кошти у відповідь на війну та стрибок цін на енергоносії, але основна частина оголошеної підтримки була призначена на підтримку власних домогосподарства, ферм, підприємств та заводів, а не підтримувати Україну. Загалом оголошені країнами ЄС зобов'язання внутрішнього пакету енергетичної підтримки становлять 570 мільярдів євро порівняно з 55 мільярдами євро загальних зобов'язань ЄС перед Україною.⁶

⁶ REPowerEU: План стрімкого зниження залежності від російського викопного палива . URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/uk/ip_22_3131

Подібний розрив виникає, якщо порівнювати те, що ЄС мобілізував для своїх членів під час кризи Covid-19. Загальний обсяг фонду ЄС для відновлення після пандемії становить 807 мільярдів євро, що більш ніж у 14 разів перевищує загальні зобов'язання ЄС перед Україною. Ці порівняння свідчать про те, що європейські уряди справді мають достатньо ресурсів, щоб відреагувати на серйозні потрясіння, але їхнім чітким пріоритетом витрат після російського вторгнення була допомога власному населенню впоратися з цим шоком, а не допомога Україні. Основна проблема в тому, що ні один уряд в своїх звітах чи політик або науковець на своїх промовах не проводив таких порівнянь.

1.2. Опис методів та джерел збору даних

Основними джерелами збору інформації є статті у журналах, наукові та аналітичні звіти, які стосуються стратегій міжнародних донорів та їх впливу на Україну.

У наступному розділі обговорюються найважливіші частини досить великої кількості літератури про мотивацію, розподіл та ефективність допомоги. Дослідницька робота спирається на цю літературу, але також робить досить вагомий внесок, наголошуючи на тому, що мотивація допомоги, а отже, ймовірно, її ефективність у сприянні розвитку в приймаючих країнах може змінюватися з часом у міру розвитку партнерства.

Частково інформацію для дослідження було взято з аналітичних записок що розміщені на сервісі “Free Network”. Форум досліджень Східної Європи та країн, що розвиваються (FREE Network) є спільною ініціативою SITE (Стокгольм) (Рига), ЦЕФІР в BICEPS (Мінськ), BEROC (Москва), SenEA (Щецин), ISET-PI (Тбілісі) та KSE Institute (Київ).⁷ Разом ці дослідницькі інститути утворюють розгалужену мережу провідних наукових експертів з економічних питань у Центральній, Східній Європі. Інститути також проводять дослідження щодо розвитку, ринків, що розвиваються, а також економіки в цілому.

В роботі використано кількісний та якісний методи дослідження для збору різних типів даних, їх методи збору даних значно відрізняються. Кількісні дослідження спираються на числові або вимірювані дані. Навпаки, якісні дослідження спираються на особисті свідчення або документи, які детально ілюструють, як люди думають або реагують у суспільстві.⁸

⁷ FREE NETWORK - Форум досліджень. URL: <https://freepolicybriefs.org/>

⁸ Типологія методів наукового дослідження – Вікіпедія
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%Типологія_методів_наукового_дослідження

Кожна форма дослідження має переваги та недоліки. Кількісні дані аналізуються чисельно, щоб отримати статистичну картину тенденції. Такі статистичні результати проливають світло на причинно-наслідкові зв'язки та підтверджують початкову гіпотезу дослідження, про те що за кожною допомогою стоїть якась стратегічна ціль, яку переслідує країна-донор.

Основними джерелами для дослідження є урядові прес-релізи та урядові заяви, які переважно публікуються на веб-сайтах центральних урядів (прем'єр-міністрів або урядів) і ключових міністерств (міністерства закордонних справ, оборони, економіки та фінансів).⁹ Окрім пошуку на цих веб-сайтах, було розглянуто Twitter-акаунти урядів, їхніх департаментів і міністрів, які часто містять детальні оголошення. З понад 100 окремих використаних статей принаймні половина з них є офіційним/урядовим джерелом. Серед них, наприклад, грант Італії в розмірі 110 мільйонів євро (затверджено 27 лютого); Позика Франції у розмірі 300 мільйонів євро з відсотковою ставкою 1,04% і терміном погашення 15 років (надано на початку березня, схвалено 28 березня) і позика Японії на 100 мільйонів доларів (надано 25 березня), яка використовується як «паралельне фінансування» Світовим банком.

Особливо на початкових етапах розробки дослідження (березень і квітень 2023 р.) було використано кілька корисних оглядових списків військової та гуманітарної допомоги Україні в різних країнах. Бібліотека Британської палати громад збирає та регулярно оновлює два таких списки (Кертис і Міллс 2023; Брайен і Лофт 2023). Також інформацію було взято на сторінці Вікіпедії¹⁰ «Список іноземної допомоги Україні під час російсько-української

⁹ Державні сайти України. URL:

<https://www.dls.gov.ua/%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D1%96-%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82%D0%B8-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8/>

¹⁰ Список іноземної допомоги Україні. URL:

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_military_aid_to_Ukraine_during_the_Russo-Ukrainian_War

війни» та інформаційний бюлетень щодо допомоги ЄС, наданої Європейськими операціями цивільного захисту та гуманітарної допомоги.

Однак жоден із цих списків не є повним, і систематичне порівняння виявило помилки та невідповідності, тому складно їх спів ставити та звести в одній роботі. Крім того, у цих списках містяться оголошення про індивідуальну допомогу без систематичного кількісного визначення вартості допомоги. Крім того, деякі записи про військові пожертвування з даними, зібрані з онлайн-джерел, таких як The Forum on the Arms Trade¹⁰ та Oryx¹¹.

Ці джерела корисні для подвійної перевірки та обробки військової допомоги та її впливу на поле бою, але не використовуються як основне джерело, оскільки вони часто базуються на фотографічних доказах з поля бою, а не на офіційних чи урядових джерелах. Щоб доповнити державні джерела та зібрати додаткові відомості, проводився систематичний пошук у ЗМІ за допомогою Google. Для цього використано такі ключові слова в різних комбінаціях: «[назва країни-донора]», «Україна», «допомога», «стратегічні цілі», «зовнішня допомога», «зброя», «підтримка» .

Опис методів та джерел збору даних у магістерській роботі є важливим елементом, який допомагає зрозуміти, як було отримано інформацію та яким чином проведено дослідження.

РОЗДІЛ 2. ПЕРЕДУМОВИ ТА ОБГРУНТУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНІ

2.1. Оцінка рівня збитків та потреб України для ведення війни

За місяць війни економіка Росії зазнала значних втрат і постала на межі дефолту через санкції, запроваджені проти неї західними партнерами України.

Проте і для Заходу це обернеться мільярдними витратами, особливо для Європи, де країни на сході та в центрі континенту взяли на себе прийом хвилі біженців з України, кількість яких вже перевищує 3,5 мільйони.

Значними є і втрати компаній та підприємств, які відмовилися працювати в Росії. Особливо величезним питанням є відмова від російських енергоносіїв, залежність від яких у деяких європейських країнах є такою, що не дозволяє негайно припинити імпорт із Росії газу, нафти, вугілля.

Наразі керівництво ЄС та лідери окремих країн кажуть, що готові "платити ціну" за підтримку України, адже вважають, що нині українці захищають спільні європейські цінності свободи та демократії, та й саму Європу. Ціною є не лише значно вищі цифри у платіжках за тепло і світло, вищі ціни на заправках, але й - для декого - перспектива втратити роботу, якщо компанія чи підприємство напругу залежало від співпраці з Росією.

Саме цим може обернутись багаторічна залежність деяких європейських країн від "надійних" поставок "дешевих" російських енергоносіїв. І перед тут веде Німеччина - локомотив європейської економіки. У німецькому уряді визнають, що від російських енергоносіїв треба відмовлятися, адже саме вони дають левову частку доходів бюджету Росії і дозволяють їй вести жорстоку війну проти України, а також підтримувати якусь фінансову стабільність та бюджетні виплати всередині країни.

Більш очевидною наразі є ціна перебування у Європі мільйонів українців, які були змушені тікати від російської агресії. На те, щоб допомогти країнам

ЄС прийняти біженців з України, Єврокомісія готується виділити 3,4 млрд євро за програмою REACT-EU. Ці гроші підуть на фінансування житла, медичну допомогу, освіту, зайнятість та догляд за дітьми. Кошти розподілятимуться у першу чергу на країни, які взяли на себе найважчий удар.

"З огляду на невідкладність і серйозність кризи, спричиненої вторгненням Росії в Україну, ЄС шукає нові способи негайного надання ліквідності найбільш постраждалим державам-членам. 3,4 млрд євро будуть надані державам-членам якнайшвидше, щоб вони могли надати негайну підтримку нужденним", - заявив комісар ЄС з питань зайнятості та соціальних прав Ніколя Шміт.

Єврокомісія також оголосила про тимчасові антикризові заходи, які держави-члени можуть використовувати, аби підтримати підприємства та компанії, що мають збитки через запроваджені проти Росії санкції.

"Санкції, ухвалені ЄС та його міжнародними партнерами, сильно вплинули на російську економіку. Ці санкції також відбиваються і на європейській економіці, це триватиме у найближчі місяці, - заявила заступниця голови Єврокомісії Маргрете Вестагер. - Нам потрібно пом'якшити економічні наслідки цієї війни і підтримати компанії та галузі, що постраждали".

Нові правила дозволять державам ЄС надавати допомогу компаніям, що постраждали або через запровадження санкцій проти Росії, або від російських контр санкцій. Передбачається механізм часткової компенсації витрат, пов'язаних зі зростанням цін на газ та електроенергію.

За цим механізмом компанія може претендувати на негайну допомогу до 400 тисяч євро. На додачу до гуманітарної катастрофи, що розгортається в Україні, війна підірве і рівень життя у цілому регіоні та за його межами", - йдеться у спільній заяві керівників МВФ, Світового банку, Європейського банку реконструкції та розвитку, Європейського інвестиційного банку та Європейського банку з розвитку.

Цей вплив буде дуже серйозним - від зменшення поставок енергоносіїв та харчів до суттєвого зростання цін та поширення бідності. Треба також

враховувати масштабні витрати на відновлення України. І все це - коли світ лише виходить із кризи після пандемії". Керівники провідних світових та європейських фінансових організацій очікують уповільнення економічного росту, зростання і без того високої інфляції, розриву багатьох торговельних ланцюжків, із особливо серйозними наслідками для країн, які прийняли українських біженців.

Вторгнення Російської Федерації в Україну, яке розпочалося 24 лютого 2022 року, призвело до значних жертв серед цивільного населення та пошкодження інфраструктури і виробничих активів, завдавши серйозної людської, соціальної та економічної шкоди. Протягом перших місяців війни велись бої за критично важливі міста, як Маріуполь та околиці Києва, на значних територіях, які тимчасово не були підконтрольні Уряду України. Однак, починаючи з квітня 2022 року, уряд України повернув під контроль понад половину цих територій, водночас масштаб нових територіальних втрат частково зменшився. З іншого боку, починаючи з вересня 2022 року спостерігається збільшення обсягів завданої шкоди, що зумовлене застосуванням зброї дальнього ураження (наприклад, ракети, дрони) для цілеспрямованого руйнування об'єктів критичної інфраструктури, зокрема енергетичної. Така зміна характеру ведення війни відобразилась на оновленій оцінці завданої шкоди та потреб на відновлення, представлених у документі від Світового Банку¹¹, а також на змінах, що відбулись з дати підготовки першої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA1), в якій оцінювались наслідки війни до 1 червня 2022 року.¹²

Друга Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA2), спільно розроблена Групою Світового банку, Урядом України, Європейською

¹¹ Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment – 2

URL: <https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/f5d3c02e-346a-5807-a706-0ef1b02fe38e>

¹² Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment - 1

URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/099445209072239810/P17884304837910630b9c6040ac12428d5c?>

комісією та Організацією Об'єднаних Націй, представляє оцінку наслідків одного року війни відповідно до всесвітньо прийнятої методології. У цьому звіті було розраховано пряму фізичну шкоду, нанесену інфраструктурі та будівлям, а також розраховані потреби як витрати на відновлення і відбудову.

З метою підтримки Уряду України та партнерів у частині планування нагального відновлення та відбудови в RDNA2 також наведена оцінка пріоритетних потреб відновлення на 2023 рік, що враховує нагальні потреби у відновленні та відбудові, пріоритети уряду України, потенціал освоєння коштів та спроможність впровадження різних секторів економіки, а також певною мірою доступне фінансування. Через війну, що триває, існують обмеження щодо використаних даних та припущень, про що зазначено в цьому звіті.

Загальна сума потреб на відновлення і відбудову оцінюється у понад 411 мільярдів доларів США (Додаток Д), що в 2,6 рази перевищує фактичний ВВП України у 2022 році. Потреби оцінені на період у 10 років, враховують інфляцію, ринкову кон'юнктуру, підвищення цін у сфері будівництва, що зазвичай спостерігається в сфері масового будівництва, вищі страхові премії та перехід в напрямку зменшення енергоємності та більш сталого, інклюзивного та сучасного проектування. Найвищі цифри оцінених потреб припадають на сектор транспорту (22 відсотки), житла (17 відсотків), енергетики (11 відсотків), соціального захисту і забезпечення засобів до існування (10 відсотків), управління вибухонебезпечними предметами (9 відсотків) та сільське господарство (7 відсотків).

З моменту публікації RDNA1 потреби на управління вибухонебезпечними предметами зменшились, що зумовлено покращенням оцінки земельних територій, які мали статус потенційно засмічених вибуховими матеріалами, очищенням деяких територій, а також змінами в напрямі застосування більш ефективних підходів, зважаючи на значну площу постраждалих територій. Інші сфери, такі як сектори розвитку людського капіталу (включно з охороною здоров'я і освітою), а також торгівля і бізнес, суттєво доповнюють решту

потреб. В усіх секторах потреби на розчищення і вивезення завалів (а також, за необхідності, на демонтаж) перевищили 5 мільярдів доларів США. Із червня 2022 року найбільше зросли потреби секторів енергетики, соціального захисту і засоби до існування, транспорту, сільського господарства та житла. Найбільше зростання потреб спостерігається у Донецькій, Харківській, Луганській та Херсонській областях.

Задоволення всіх оцінених потреб буде надзвичайно важливим для довгострокового відновлення, однак це не може статися одномоментно. Часові межі задоволення потреб залежать не тільки від доступності фінансування, але й від здатності українського бюджету освоювати кошти, можливостей реалізації та від координації між профільними міністерствами, місцевими органами влади, організаціями громадянського суспільства та місцевими організаціями в громадах, а також від інших виконавців проектів і програм; від готовності приватного сектору підтримувати та допомагати реалізовувати капітальні інвестиції; наявності матеріалів і трудових ресурсів; а також від майбутньої траєкторії війни. Однак, існуватимуть величезні соціальні та економічні втрати, які в першу чергу відчують на собі найбільш вразливі та найуразливіші верстви населення, якщо найбільш нагальні потреби не будуть задоволені в короткостроковій перспективі.

Масштаб інвестицій, необхідних для відбудови України, є значним та вимагатиме залучення обмеженого державного фінансування та фінансування з боку організацій-донорів разом із приватними інвестиціями. Розвиток партнерської підтримки для державних інвестицій є ключовим, однак ці державні інвестиції мають доповнюватись значними приватними інвестиціями з метою максимального залучення доступного фінансування для цілей відбудови. У деяких галузях та за деяких обставин може використовуватись обмежене державне фінансування для залучення додаткових приватних інвестицій. Існує можливість розроблення інноваційних структур фінансування для пом'якшення ризиків і сприяння залученню більшого обсягу приватного фінансування.

На етапі відновлення потрібно розширювати використання новітніх технологій, зокрема хмарних та онлайн-рішень, з метою посилення адаптивності системи. Україна багато інвестує в цифрові рішення в сфері соціального захисту, зокрема Єдиний портал державних послуг «Дія», цифрову платформу Пенсійного фонду та Єдину інформаційну систему соціальної сфери, що дало змогу, зокрема, цифрово візувати соціальну допомогу для ВПО та житлових субсидій. Однак потрібні нові рішення, наприклад, для сприяння працевлаштуванню з урахуванням наявних навичок. «Дія», яка має понад 18 мільйонів користувачів станом на грудень 2022 року, дозволяє онлайн-реєстрацію для отримання статусу безробітного та отримання допомоги по безробіттю, а також дозволяє подати заяву на отримання чотирьох видів соціальної допомоги, зокрема, допомогу на проживання для ВПО, житлову субсидію та допомогу при народженні дитини, та Муніципальна програма няні (яка передбачає компенсацію за послуги з догляду за дітьми до трьох років); через які разом надається підтримку більше 46 відсоткам усіх отримувачів соціальної допомоги. Понад 1,4 мільйона (близько 60 відсотків) отримувачів допомоги ВПО подали онлайн-заявки на отримання такої допомоги. До кінця 2023 року уряд України запустить онлайн-реєстрацію на додаткові програми задля посилення доступу до соціальної допомоги під час війни. У грудні 2022 року був запуснений застосунок для навчання онлайн-навичкам для учнів закладів професійної освіти та здобувачів професійних кваліфікацій – цифрова навчальна платформа Професійна освіта онлайн – яка включає модулі віртуальної реальності, щоб частково компенсувати прогалини у навчанні, спричинені війною через перерви в роботі шкіл та компаній. Застосунок вже охоплює 29 професій та буде розширений ще на 60.¹³

Масштаб інвестицій, потрібних для відбудови України, буде значним і потребуватиме посилення обмеженого державного та донорського

¹³ “One year of war in Ukraine: “Professional Education Online”
URL: https://www.ilo.org/budapest/what-we-do/projects/ukraine-crisis/WCMS_868476/lang--en/index.htm?

фінансування приватними інвестиціями. Підтримка державних інвестицій з боку партнерів з розвитку є ключовою, але ці державні інвестиції потрібно доповнити значними приватними інвестиціями, щоб забезпечити максимальне доступне фінансування для відбудови. В окремих секторах і ситуаціях обмежене державне фінансування може використовуватися для залучення додаткових приватних інвестицій. Є можливість розвинути структури інноваційного фінансування для пом'якшення ризиків і забезпечення більшого обсягу приватного фінансування, коли ситуація достатньо стабілізується. для інвестування у відбудову. Станом на грудень 2023 року, необхідна допомога, щоб приватний сектор працював і був спроможним підтримувати надання базових товарів і послуг.

Економічний вплив війни було додатково наголошено під час презентації Юлії Маркуц, керівника Центру аналізу публічних фінансів та управління Київської школи економіки. Маркуц пояснила, що сьогодні державний бюджет України є «бюджетом воєнного часу». З лютого 2022 року бюджет переорієнтовано: видатки на оборону та безпеку зросли у 9 разів порівняно з 2021 роком, тоді як реалізовані лише найактуальніші соціальні видатки. Це в умовах, коли український ВВП одночасно впав на 30 відсотків.

Незважаючи на значний приплив зовнішньої допомоги у формі грантів і позик, дефіцит українського бюджету на 2023 рік оцінюється в 21 відсоток. Частково невизначеність, яка оточує український бюджет, пов'язана з тим фактом, що надходження коштів від спільноти донорів є нерегулярними, що спонукає уряд покривати дефіцит бюджету через Національний банк, який сприяє інфляції та підриває обмінний курс. Окрім великих бюджетних витрат, пов'язаних із військовими витратами, серйозні інфраструктурні збитки чинять додатковий тиск на український бюджет у наступному році, продовжив Маркуц.

Станом на листопад 2022 року збитки, завдані Росією інфраструктурі в Україні, становили 135,9 млрд доларів США, причому найбільші збитки зазнали Київської та Донецької областей, як показано на рисунку 1.

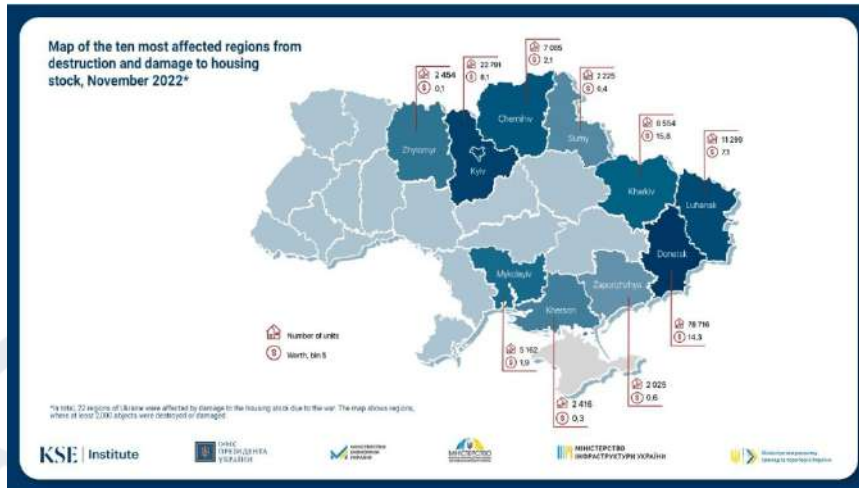

Рисунок 1. Регіони України, які найбільше постраждали від війни, станом на листопад 2022 року.

Інфраструктурні збитки становлять значну частину оціненої необхідної підтримки відновлення для України, а також збитки для держави та бізнесу на суму понад один трильйон доларів США. Однак такі оцінки не висвітлюють тих страждань, які український народ зазнав від війни.

Велику потребу в постійній підтримці обговорював Фредрік Лейдквіст, директор Стокгольмського центру східноєвропейських досліджень (SCEEUS), який стверджував, що гроші потрібно розглядати як інвестицію, а не як витрати, і що ми завжди повинні пам'ятати про наслідки, якщо підтримка України припиниться. Лейдквіст разом із Сесілією Торфінн, керівником групи комунікацій Представництва Європейської Комісії у Швеції, також наголосили на тому, як реконструкція має бути адаптована до стандартів Європейського Союзу, враховуючи статус України-кандидата. Торфінн також підкреслив, що реконструкція має бути колективною зусилля міжнародної спільноти, хоча її очолює Україна.

Сьогодні ЄС значною мірою надає свою фінансову підтримку Україні через Європейський інвестиційний банк (ЄІБ). Жан-Ерік де Загон, Голова Представництва ЄІБ в Україні, коротко представив їхні зусилля в Україні, які в основному були спрямовані на відновлення ключової інфраструктури. Після війни ЄІБ розгорнув надзвичайний пакет у розмірі 668 мільйонів євро та 1,59

мільярда для фінансування дефіциту інфраструктури. Хоча всі країни-члени повинні об'єднатися, щоб забезпечити продовження підтримки України, ЄІБ готовий і надалі відігравати ключову роль у відбудові України та надавати технічну допомогу в майбутній відбудові, сказав де Загон. Це може бути особливо плідним, оскільки ЄІБ вже має достатньо знань щодо реалізації проектів в Україні.

Під час панельної дискусії щодо того, як шведська підтримка має, може та повинна бути постійно розгорнута, Ян Рут, заступник керівника відділу Європи та Латинської Америки Sida, пояснив участь Sida в Україні та амбіції агентства щодо реалізації проекту управління твердими побутовими відходами. Цей проект, відповідно до потреб екологічної та екологічно чистої реконструкції, сьогодні є особливо актуальним з огляду на масові руйнування українських будівель, що призвело до утворення великої кількості будівельного сміття. Карін Кронхеффер, директор зі стратегії та комунікацій Swedfund, також наголосила на необхідності сталого розвитку під час реконструкції. Swedfund інвестує в три сектори енергетики та клімату, фінансову відкритість і стійкі підприємства, а також хеш, який раніше інвестував в енергетичний сектор України. Зараз Swedfund також проводить попереднє техніко-економічне обґрунтування в Україні, яке дозволить створити національний механізм реагування на надзвичайні ситуації. Представляючи бізнес, Андреас Флодстрьом, генеральний директор і засновник Veetroot, поділився досвідом заснування та роботи технологічної компанії в Україні за останні 10 років. За словами Флодстрьома, окрім величезної потреби в інвестиціях в інфраструктуру, також буде велика потреба в технічних навичках під час реконструкції. Пам'ятаючи про це, навчання в стилі Bootcamp є необхідністю, оскільки воно дає українцям необхідні навички для відновлення своєї країни.

Темою обох панельних дискусій, що постійно повторюється, було те, що реконструкція потребує як державних, так і приватних іноземних інвестицій. На початку, коли війна триває, державні інвестиції

відіграватимуть домінуючу роль, але коли ситуація стане більш стабільною, важливими будуть ініціативи щодо заохочення приватних інвестицій. Потенціал використання державних ресурсів для сприяння приватним інвестиціям через кредитні гарантії та інші стратегії зменшення ризиків був розглянутий як на європейському, так і на шведському рівнях, на чому також наголосив новий шведський уряд.

Як і військова допомога, фінансова допомога Україні здійснюється через Закони України про асигнування. Згідно з цими актами фінансова допомога Україні набуває форми бюджетної підтримки, тобто позик і грантів українському уряду. На практиці Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) переважно надає гранти (не повертаються) через Світовий банк. Загалом США наразі виділили 22,9 мільярда доларів із 26,37 мільярда доларів оголошеної прямої фінансової підтримки.

Дана тема є досить складною та багатогранною. Оскільки Україні б не довелося на сьогоднішній день чекати чи просити чиєїсь допомоги, якби своєчасно техніка не продавалась, не розкрадалась, проводилась контр-диверсійні заходи аби запобігти «необережному поводженню з вогнем» на найбільших арсеналах країни, ще до початку війни. Цієї страшної події могло б не статись при твердій позиції минулої влади 1990-х та 2000-х роках. Україна могла б мати потужний флот з двома авіаносцями, один з яких «Варяг» був проданий як ресторанный комплекс Китаю (який так і не став рестораном, а використовується як бойовий), інший ж «Адмірал Кузнецов» був банально викрадений та ракетним крейсером за типом «Москви», «Україна», що був на 95 відсотків готовий, але вже 5 президент намагається його продати як металобрухт. Тому вважаю недоцільним на сьогоднішній день критикувати Захід, який не дає чи той чи інший вид озброєння, тільки через те що українська влада та народ самі ж винні у сьогоднішньому становищі країни, якби не неприємно це було признавати. Всі ці роки кожен хто приходив до влади, думав лише про власний гаманець. І на жаль як показує практика попри війну ситуація не змінилась.

2.2. Стратегічні цілі донорів у конфлікті з огляду на вплив війни на Європу

У літературі існує два підходи до вимірювання стратегічних стимулів, що стоять за виплатами допомоги. Перший підхід розглядає розподіл іноземної допомоги між країнами-партнерами з різними рівнями потреб, інституційною здатністю поглинати надходження допомоги, комерційним потенціалом, історичними зв'язками з донорами та стратегічною важливістю. Якби допомога ґрунтувалася лише на альтруїстичних мотивах, було б очікувано, що розподіл допомоги надаватиме перевагу країнам-партнерам із низьким рівнем людського розвитку (вимірюється, наприклад, рівнем ВВП на душу населення, коефіцієнтом бідності та дитячою смертністю) і здатністю перетворювати надходження допомоги на соціальне забезпечення (вимірюється, наприклад, індексами макроекономічної політики, показниками демократії та показниками корупції). Хоча емпірична література свідчить про те, що це частково вірно, хоча для деяких донорів більше, ніж для інших, це далеко не повна картина. Багато донорів, як правило, віддають перевагу колишнім колоніям або країнам комерційного інтересу, якщо спостерігати за потоками торгівлі та прямих іноземних інвестицій.

Те ж саме стосується стратегічних інтересів, хоча їхня важливість суттєво різниться між донорами (наприклад, більше для США і менше для скандинавських країн). Це також вірно для широкого набору проксі-серверів стратегічної значущості, усі вони намагаються охопити зовнішньополітичні альянси чи значення зовнішньої політики, такі як імпорт зброї, витрати на зброю, кореляція записів про голосування в Генеральній Асамблеї ООН, а також макетів для Ізраїлю та Єгипту (відображення значення ізраїльсько-палестинського мирного процесу).

Країни Центральної та Східної Європи і Співдружність Незалежних Держав у перші роки їх переходу до ринкової економіки відкрили доступ до значної кількості західної допомоги, але розподіл допомоги між країнами

суттєво відрізнявся, як і потреби, комерційний потенціал і стратегічне значення для основних донорів. Ці мотиви також могли відігравати різну роль у різний час. Зокрема, існує стратегічна перевага раннього доступу до ринку, якщо потоки допомоги обумовлені комерційними інтересами, що свідчить про те, що торговельні та інвестиційні відносини можуть відігравати більш помітну роль у розподілі допомоги на ранніх етапах і меншу, оскільки все частіше налагоджуються приватні партнерства. Подібним чином деякі стратегічні міркування були особливо помітними на початку, такі як підтримка ядерного роззброєння та створення опори у Східній Європі проти передбачуваної військової загрози з боку Росії.

Спів ставивши дані за часом, було виявили, що комерційні інтереси відігравали набагато більш помітну роль у першій половині 1990-х років, ніж у наступні роки. Подібним чином виявлено, що країни з ядерною зброєю та країни, розташовані географічно ближче до Брюсселя, особливо виграють у ці перші роки. З часом комерційні інтереси стали менш важливими, змінні потреби набули більшого значення, і допомога, схоже, скоріше використовувалася для винагороди країн, які переживають глибші демократичні реформи.

Другий підхід полягає в зосередженні на тому, як на потоки допомоги загалом впливають зміни стратегічної важливості країни-партнера або країн-партнерів з часом. При оцінці ролі інтенсивності холодної війни в сукупних рівнях іноземної допомоги від західних донорів. Зазвичай стверджують, що іноземна допомога (частково) використовувалася як інструмент для отримання політичної лояльності лідерів країн, що розвиваються, під час холодної війни, і що значне падіння сукупних рівнів допомоги, яке спостерігалось в 1990-х роках, можна пояснити зникненням важливого стратегічного мотиву зовнішньої допомоги в цілому. Однак це не було перевірено в кількісному вираженні, тому було взято дані про військові витрати в Східному блоці, щоб служити основою для оцінювання інтенсивності холодної війни. Існує позитивна кореляція між військовими

витратами на сході та західною допомогою розвитку протягом періоду 1970-1990 років. Після холодної війни військові витрати на сході не мають жодного зв'язку з західною допомогою розвитку. Це означає, що допомога на розвиток використовувалася як доповнення до внутрішніх військових витрат країни-одержувача для забезпечення стратегічної безпеки в країнах-донорах.

Щойно холодна війна закінчилася, нагальна потреба в таких інвестиціях у безпеку та лояльність за кордоном здебільшого зникла, що припинило зв'язок між військовими витратами на сході та західною допомогою на розвиток і призвело до зниження загального рівня допомоги. Дослідниками¹⁴ було виявлено подібний, але зворотний ефект війни з тероризмом після нападу на США 11 вересня 2001 року. Загальні потоки допомоги зросли, а розподіл між країнами став упередженим на користь країн, які мають більшу важливість для США. США у війні з терором.

Інший напрямок літератури присвячений тому, що відбувається з надходженням допомоги, коли країна стає тимчасовим членом Ради Безпеки ООН (РБ ООН). У цій літературі в першу чергу розглядається вплив на допомогу від багатосторонніх агенцій з надання допомоги, таких як Світовий банк і Міжнародний валютний фонд (МВФ). Обґрунтуванням для аналізу є думка про те, що (західні) постійні члени РБ ООН мають стратегічний інтерес у демонстрації підтримки широкою більшістю своїх резолюцій у раді. Це дає їм стимул «купувати підтримку» у тимчасових членів через вплив на багатосторонні агенції з надання допомоги.

Відповідно, країни-партнери отримують більшу кількість проектів допомоги від Світового банку протягом років членства РБ ООН, ніж протягом років до та після членства. Подібним чином помітно, що участь у програмах

¹⁴ Robert K. Fleck, Christopher Kilby «Зміна режиму допомоги? Іноземна допомога США від холодної війни до війни з терором» -

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0304387809001011>

МВФ збільшується протягом років членства, і що угоди містять менше політичних умов.

Дотримуючись літератури, проаналізовано, чи отримують тимчасові члени РБ ООН більше проектів допомоги, але з більшим набором даних. Забезпечуючи оригінальність, також перевірено, чи надано урядам країн-партнерів більше свободи для регіонального розподілу проектів допомоги для політичних цілей протягом років членства Ради безпеки ООН. Аргумент полягає в тому, що донори можуть надати урядам країн-партнерів вигоди не лише з точки зору обсягу допомоги, але й того, наскільки вони можуть вільно витрачати ресурси на основі політичних інтересів, а не потреб. Точніше, чи регіон народження політичних лідерів і регіони, де переважають одно етнічні представники відповідного політичного лідера, отримують особливий поштовх для притоку допомоги протягом років членства. Ці показники внутрішньої політичної важливості вибрані на основі наявної літератури, яка припускає, що уряди іноді віддають перевагу таким регіонам для державних витрат.

Згідно з попередніми висновками, підтверджується інформація, що тимчасові члени Ради безпеки ООН отримують більшу кількість проектів Світового банку протягом років членства, ніж те, що вони отримали б за інших обставин. Також помітно часткову підтримку гіпотези про те, що уряди країн-партнерів мають більше свободи для перенаправлення проектів у політично сприятливі регіони. Якщо говорити точніше, то одно етнічні регіони отримують поштовх у кількості проектів і загальному надходженні допомоги протягом років членства, тоді як ми не знаходимо подібного впливу в рідних регіонах лідера. Більш детальний аналіз показує, що результати обумовлені країнами, які наполегливо голосують за США в комітеті, що ще більше підтверджує тлумачення, що це відображає торгівлю послугами.

З моменту проголошення незалежності в 1991 році Україна регулярно отримує двосторонню та багатосторонню підтримку. Окупація Росією Криму в 2014 році та її подальше вторгнення на Донбас спонукали до нової хвилі

зобов'язань з боку західних урядів, серед яких Сполучені Штати, МВФ та інституції ЄС виділялися.

Інституції ЄС були найбільшою фінансовою підтримкою України в 2014-2021 роках. Допомога ЄС набувала форми грантів і позик для фінансової та гуманітарної підтримки, але не включала практично ніякої військової допомоги. Обсяг підтримки ЄС різко збільшився після березня 2014 року, після окупації Росією Криму. Зокрема, ЄС оголосив про великий новий пакет фінансової допомоги Україні в розмірі до 11 мільярдів євро, який частково був мотивований протидією пропозиції Росії щодо фінансової допомоги в розмірі 15 мільярдів доларів президенту Януковичу в грудні 2013 року. Цей пакет містив 1,6 мільярда євро кредитів МВФ, 1,4 мільярда євро грантів, до 8 мільярдів євро позик від ЄБРР та ЄІБ і потенційно ще 3,5 мільярда євро через «Інвестиційний механізм сусідства». Відтоді загальний обсяг допомоги збільшився до 17 мільярдів євро, в основному у формі позик і включно з кількома іншими програмами МЗС.

З огляду на міжнародні фінансові установи, МВФ схвалив кілька основних пакетів підтримки, починаючи з оголошення в березні 2014 року про нову фінансову допомогу на суму до 18 мільярдів доларів США і оновлення програми МВФ у 2015 році. Крім того, Світовий банк і ЄБРР пропонували великі пакети.

Більшість допомоги наданої до початку повномасштабного вторгнення здебільшого мали на меті гуманітарну, економічну та політичну складову. Основною стратегічною ціллю такої допомоги було «перекривання» допомоги, яку Україна отримувала до 2014 року від Росії та недопущення повернення України на «старі рейки», оскільки більшість країн НАТО та ЄС вбачали в Україні буферну зону від Росії, що було для них вигідно з геополітичної точки зору. Як показує історія, для них така позиція була найбільш ефективною та правильною.

2.3. Допомога Україні як чинник внутрішньої політичної боротьби у країнах-донорах

Україна та її партнери нервово спостерігають за дебатами в США та ЄС щодо продовження безпекової допомоги. У Вашингтоні Конгрес не зрушив з прохання президента США Джо Байдена про надання допомоги в розмірі 61 мільярда доларів, що зупинилося через вимоги республіканців щодо фінансування охорони кордону між США та Мексикою. У ЄС президент Угорщини Віктор Орбан наклав вето на пакет підтримки в 50 мільярдів євро.¹⁵

Здатність України захищатися від триваючих нападів Росії висить на волосині. Якщо фінансування США припиниться, європейські союзники не зможуть компенсувати різницю в системах озброєння та боєприпасах для потреб України. Українські війська вже скорочують запаси боєприпасів і справляються зі сплеском російської артилерії, безпілотників і боєприпасів. Як сказав один солдат у інтерв'ю британському виданню ВВС¹⁶ у грудні: «Без боєприпасів ця [американська гаубиця] буде просто металобрухтом. Це гарна машина — ми можемо нею керувати, але не зможемо з нею боротися».

Зміни в європейській політиці підкреслюють нагальність питання. У Словаччині, наприклад, нещодавно було обрано Роберта Фіцо, який виступав за обіцянку припинити словацьку військову допомогу Україні. Польща, один із найближчих і найгучніших союзників Києва, оголосила про припинення поставок зброї Україні після суперечки щодо експорту українського зерна до Європейського Союзу.

Таким чином можемо спостерігати, що в США Сенатор від Республіканської партії Ліндсі Грем заявив 17 грудня 2023 року, що демократи та республіканці не зможуть укласти угоду щодо зміни політики щодо

¹⁵ URL: <https://www.france24.com/en/europe/20231215-hungary-s-orban-blocks-eu-aid-for-ukraine-following-membership-discussions>

¹⁶ URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-67714719>

південного кордону США цього року після тижневих переговорів щодо зв'язування жорсткіших імміграційних обмежень із додатковим фінансуванням для України та Ізраїлю.

Республіканці, сказав Грем під час виступу на каналі NBC «Знайомство з пресою», «відчувають, що нас глушать. Ми ще не близькі до угоди. Це піде в наступному році».

Демократи та республіканці терміново намагаються досягти згоди щодо змін у прикордонній політиці до того, як сенатори покинуть місто на свята, але кілька помічників у Конгресі скептично ставляться до можливості досягнення угоди, оскільки залишаються значні розбіжності.

Президент Джо Байден неодноразово закликав Конгрес ухвалити його запит на додаткове фінансування національної безпеки, який включає мільярди для України, Ізраїлю та безпеки кордонів, серед інших пріоритетів. Він попередив, що ці кошти є вкрай необхідними для України, яку США зобов'язалися підтримувати в захисті від Росії, і, ширше, для національної безпеки США.

Але все ж пакет, представлений у жовтні, залишається в безвиході. Тижнями учасники переговорів по обидва боки боролися за отримання жорсткіших імміграційних обмежень із додатковим фінансуванням для України та Ізраїлю. Республіканці наполягають на необхідності змін на південному кордоні США, де напливи мігрантів спричинили напруження федеральних ресурсів, щоб просувати фінансування для України.

«Це катастрофа, і це результат політики відкритих кордонів Байдена», — сказав сенатор Джон Корнін з Техасу в ефірі «Fox News Sunday». «Ми скористаємося цією можливістю, щоб змінити це».

У знак труднощів, з якими стикаються учасники переговорів, намагаючись досягти імміграційної угоди, 15 сенаторів від Республіканської партії, включаючи Грема, вимагають спеціальної конференції в січні для обговорення переговорів. У листі, надісланому в неділю сенатору Джону Баррассо від

штату Вайомінг, голові Республіканської конференції Сенату, сенатори розкритикували «поспішні та таємні» переговори.

Для Байдена настали скрутні часи через просування допомоги Україні та Ізраїлю. Хоча втрата підтримки з боку демократичної партії може коштувати йому виборчих голосів у листопаді наступного року, крім того, уявлення про те, що бездіяльність з безпекою кордону, також може мати широкі наслідки – погіршує його позиції.

Затримання мігрантів на кордоні США та Мексики досягло рекордного рівня за весь період президентства Байдена. Хоча офіційні особи Байдена підкреслили, що арешти свідчать про рекордну міграцію в Західній півкулі, ця проблема, безсумнівно, стане проблемою на президентських виборах 2024 року, оскільки республіканці наголошують на імміграційну політику президента.

В цей же час відбувається важкий саміт у Брюсселі, який зірвався після дня суперечок, оскільки авторитарний лідер Угорщини відмовився надати дозвіл на фінансування підтримки уряду України протягом наступних чотирьох років.

«Підсумок нічної зміни: вето на додаткові гроші Україні», — написав Орбан у соцмережі. Інші 26 лідерів ЄС погодилися повернутися до дебатів на новій зустрічі на початку наступного року, щоб спробувати досягти згоди щодо вкрай необхідної підтримки для Києва.

«З 26 країнами ми згодні. На даний момент немає згоди від Угорщини, але я дуже впевнений у наступному році», — сказав прем'єр-міністр Нідерландів Марк Рютте .

Блокування з боку угорського політика – найкращого друга Росії в ЄС – завдає сильного удару по Україні та її прибічникам лише через кілька годин після того, як вона відсвяткували символічний крок блоку, погодившись на відкриття переговорів про членство.

Київ терміново намагається змінити наратив про те, що підтримка його західних союзників слабшає, оскільки є сумніви і щодо підтримки з боку Сполучених Штатів.

Орбан також виступав проти початку переговорів, але погодився вийти з переговорної кімнати, щоб дозволити іншим лідерам ЄС прийняти консенсусне рішення без нього. У відео, опублікованому в соціальних мережах, ветеран-лідер засудив «повністю безглузде, ірраціональне та неправильне рішення», але поскаржився, що «26 інших країн наполягали на прийнятті цього рішення». Інші лідери ЄС привітали цей крок – який також включав згоду на початок переговорів про вступ з Молдовою – як вирішальний момент.

Угорщина готова зняти вето на пропозицію ЄС про фінансування України, якщо ЄС розморозить виділені Будапешту 30 млрд євро. Країнам Євросоюзу вже «набридли»¹⁷ поведінкою угорської влади, заявив високопоставлений євровичовник під час спілкування з журналістами в Брюсселі 14 грудня. Так політик прокоментував загальне враження лідерів ЄС про Блокування Угорщиною важливих рішень щодо початку переговорів про членство України та виділення 50 млрд євро допомоги.

Тим часом польські далекобійники розпочали протест біля кількох пунктів пропуску на кордоні з Україною через те, що вони вважають нечесною конкуренцією з боку своїх українських колег, а також через перешкоди для автоперевізників Європейського Союзу, які працюють в Україні.

Протестувальники в Польщі, країні-члені ЄС, блокують доступ вантажівкам, що перевозять комерційні вантажі, і пропускають лише кілька вантажівок на годину. Виключення включають гуманітарні предмети, швидкопсувні товари та військові постачання для України, яка не є членом ЄС.

Польські далекобійники почали акцію протесту 6 листопада 2023 року, вимагаючи від ЄС знову запровадити дозвільну систему для українських

¹⁷ URL: <https://www.euointegration.com.ua/eng/news/2023/12/14/7175535/>

далекобійників, які в'їжджають до ЄС, і для далекобійників ЄС, які в'їжджають в Україну.

Дозвільну систему скасували після того, як ЄС і Україна підписали угоду 29 червня 2022 року, через чотири місяці після повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

27 листопада 2023 року до далекобійників приєдналися фермери, які почали цілодобове блокування проїзду до одного з найбільш завантажених пунктів пропуску на кордоні з Україною Медика.

Чотири з восьми дорожніх переходів заблоковано, через що вантажівки стоять днями в чергах, які тягнуться на кілометри. Протестувальники обмежують рух в обох напрямках біля трьох переходів і рух в напрямку України біля четвертого.

Повторне запровадження системи взаємних дозволів для операторів автомобільних перевезень України та ЄС, які перевозять вантажі між Україною та ЄС, з винятками щодо гуманітарної допомоги та військових поставок для України. Комісар також поскаржився на відсутність участі польської влади у спробах вирішення конфлікту.

Президент Польщі 27 листопада склав присягу уряду під керівництвом партії «Право і справедливість» (PiS), яка фінішувала першою, але втратила більшість на виборах 15 жовтня. Прем'єр-міністр Матеуш Моравецький заявив, що система дозволів працює добре і що його уряд домагатиметься її відновлення.

Але очікується, що його уряд не отримає вотум довіри в парламенті, і очікується, що альянс проєвропейських партій, який має парламентську більшість, сформує уряд під керівництвом проєвропейського лідера Громадянської коаліції Дональда Туска.

Це означає, що Польща навряд чи матиме стабільний уряд до середини грудня, що ускладнює спроби знайти рішення суперечки між далекобійниками.

Таким чином доводиться констатувати факт, що допомога Україні стає проблемою для всіх країн-донорів, хто ї надає. У всіх країнах орієнтовно в один і той самий час, коли Україні необхідне затвердження допомоги, а це листопад-грудень 2023 року, відбуваються внутрішньополітичні баталії. Вкрай важливо, щоб альянс залишався єдиним, а всі члени продовжували надавати військову допомогу Україні в цей критичний момент, включаючи Сполучені Штати, Словаччину, Польщу, решту країн НАТО та інших союзників і партнерів. Сполучені Штати є точкою опори для цих зусиль.

Путін дотримується довгострокового підходу до війни в Україні, сподіваючись пережити бажання Сполучених Штатів та інших союзників продовжувати допомагати Україні. Нинішня дисфункція керівництва Палати представників і певні події в Європі можуть підтвердити ставку Кремля.

На думку автора саме лідерство США щодо України спершу зміцнило саму Україну, а потім зміцнило альянс НАТО, що продемонстровано, зокрема, швидкими кроками Швеції та Фінляндії щодо вступу до НАТО, а також кроками Німеччини та інших союзників по НАТО для зміцнення власного військового потенціалу. Лідерство США продовжує відігравати важливу роль у підтримці та спрямуванні стратегічного підходу НАТО до протидії агресії Росії.

Наслідки відмови Заходу від Києва вийдуть за межі України. Зростає ризик того, що Кремль незабаром може дійти висновку, що він пережив Україну та побачив обмеження політичної волі та бажання Заходу підтримувати тривалу війну. Якщо це станеться, Путін може зробити висновок, що об'єднані розвідка, військове планування, зброя, тактика та оборонне виробництво Заходу будуть піддані випробуванню — і врешті-решт не зможуть переломити хід війни.

Якщо Кремль вважає, що його методи грубої сили, здатність погасити приголомшливі втрати обладнання та персоналу, а також оборонної промислової бази можуть перевершити допомогу Заходу та політичну волю в

Україні, результат буде небезпечним для просування НАТО вперед, і цього не можна дозволити статися. Це може суттєво послабити, якщо не зруйнувати, політику стримування.

Цілі Росії у війні - денацифікація та демілітаризація - різко звужують простір для пошуку політико-дипломатичного вирішення конфлікту і спрямовують на боротьбу, в якій Україна є слабшою стороною. Тому допомога партнерів, міжнародна підтримка України є вкрай важливою, критичною для того, щоб держава вистояла у цій війні.

РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ДОПОМОГИ МІЖНАРОДНИХ ДОНОРІВ

Міжнародна підтримка може мати великий вплив на ситуацію в середині України. Перш за все, це стосується економічної підтримки, яка може допомогти стримати кризу та зменшити негативні наслідки для населення. Крім того, міжнародна політична підтримка може допомогти Україні встояти проти російської агресії та забезпечити безпеку національного державного кордону.

Міжнародна спільнота також може допомогти Україні в боротьбі з корупцією та реформуванні судової системи, що є важливими завданнями української держави. Це допоможе покращити імідж України на міжнародній арені та залучити інвестиції в економіку країни.

Значна міжнародна підтримка може також сприяти зменшенню напруженості між українською та російською сторонами. В той же час, занадто активна підтримка однієї зі сторін в конфлікті може призвести до погіршення ситуації.

Отже, міжнародна підтримка має важливе значення для України та може допомогти країні вийти з кризової ситуації та забезпечити своє майбутнє існування як незалежної та суверенної держави. Міжнародна допомога впливає на ситуацію всередині України в різних аспектах. Ось деякі з них:

- Гуманітарна допомога: Міжнародні організації та інші держави надають гуманітарну допомогу для підтримки людей, які постраждали від бойових дій та інших кризових ситуацій. Це може включати поставки харчів, ліків, медичного обладнання та іншого необхідного матеріалу, який може допомогти зменшити вплив кризи на населення.

Сотні тисяч людей задіяні в обороні держави. Тисячі цивільних і військових щодня потребують перев'язочні матеріали, препарати крові, ліки та обладнання для реанімації або військової медицини. Понад 270 тис. кв. км нашої території потребують якомога швидшого розмінування. Відтак вже на

вчора потрібне відповідне обладнання. Більшість з цих потреб Україна задовольняє завдяки гуманітарній допомозі, яку збирають як наші громадяни та громадські організації, так і міжнародні організації, країни-донори та корпоративно відповідальний бізнес по всьому світу.

- Економічна допомога: Міжнародні організації та держави можуть надавати допомогу для забезпечення економічного зростання та розвитку в Україні. Це може включати фінансову допомогу, забезпечення технічної підтримки, надання ресурсів та іншого. У доповіді Світового банку говориться також про те, що бідність в Україні зросте вдсятеро, а станом на кінець 2022 року один з п'яти українців, за прогнозами, житиме в бідності. У документі додають, що головними чинниками є різке зростання цін на продовольство, а також переміщення мільйонів людей, які втратили свої домівки.

Аналітики наголошують, що зростання рівня бідності буде ще більшим від прогнозованого, якщо уряди та інституції в усьому світі не зможуть надати Україні достатнього фінансування для поповнення невоєнного бюджетного дефіциту України, який є великим і невпинно зростає.

- Політична допомога: Міжнародна допомога може включати підтримку у формуванні демократичних інституцій в Україні, зокрема, підтримку реформ в правовій системі, боротьбу з корупцією та зміцнення місцевого самоврядування. Це може допомогти покращити ситуацію з правами людини, підтримати розвиток громадського сектору та зробити українське суспільство більш демократичним.

- Зовнішня безпека: Одним з ключових напрямків міжнародної допомоги для України стала підтримка безпеки від зовнішніх загроз. Це може включати навчання та підтримку для збройних сил та інших силових структур країни, збройні поставки, інформаційну та технічну допомогу.

Отже, міжнародна допомога допомагає зменшити вплив кризи на населення, забезпечити економічне зростання та розвиток, зміцнити демократію та права людини, а також покращити зовнішню безпеку.

3.1. Трансформація підходу ФРН щодо допомоги Україні

Колишній канцлер Німеччини Ангела Меркель захищала свою політику щодо Росії до лютого вторгнення в Україну, заявляючи, що у неї закінчилися повноваження впливати на Володимира Путіна.

Вона розповіла, що влітку 2021 року намагалася скликати європейські переговори з президентом Росії та Франції Еммануелем Макроном.

«Але у мене не було сил добитися свого», — сказала вона Spiegel News.¹⁸

Після чотирьох термінів канцлера пані Меркель покинула посаду в грудні. Вона здійснила останній візит до Москви в серпні 2021 року і сказала німецькому журналу новин, що «відчуття було дуже яким: «З точки зору політики влади ви закінчили».

Вона додала, що "для Путіна має значення лише влада".

Важливо, що на їх останню зустріч пан Путін привіз із собою міністра закордонних справ Сергія Лаврова, сказала вона. Раніше вони зустрічалися тет-а-тет.

У світлі вторгнення президента Путіна, якому передували тижні масового нарощування військової сили на кордонах України, багато хто стверджував, що пані Меркель та іншим лідерам ЄС слід було прийняти більш жорсткий підхід до Кремля.

Експерт із зовнішньої політики в її Християнсько-демократичній партії (ХДС), депутат Родеріх Кізеветтер, є одним із тих, хто каже, що знала, що пан Путін намагався розколоти та послабити Європу, але вона вважала, що «м'яка сила» була правильним підходом. Перед вторгненням він стверджував, що Німеччина занадто залежна від російського газу.

В інтерв'ю Spiegel пані Меркель сказала, що її позиція щодо України на Мінських мирних переговорах дала Києву час, щоб краще захиститися від російської армії.

¹⁸URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-63751688>

Угода про припинення вогню була досягнута в Мінську після анексії Росією півострова Крим в 2014 році та під час її проксі-війни на Донбасі. Але ключові моменти, зокрема роззброєння та міжнародний нагляд, не були реалізовані.

Пані Меркель сказала, що не шкодує про те, що залишила посаду в грудні, оскільки відчуває, що її уряд не досяг прогресу не лише в українській кризі, а й у конфліктах у Молдові, Грузії, Сирії та Лівії, у всіх яких бере участь Росія.

Можливо така початкова позиція Меркель була зв'язана з тим, що і вона, і пан Путін мали безпосередній досвід життя в комуністичній Східній Німеччині – вона виросла там, а він служив там офіцером радянського КДБ, виконуючи секретну розвідувальну роботу.

Вторгнення в Україну викликало у багатьох європейських урядів переоцінку ризиків, які Росія завдає країнам і поточному світовому порядку. Це має наслідки як для нарощування військової сили, так і для залежності від торгівлі та обміну з Росією, зокрема, у сфері нафти та газу.

Можливо, ніде цей поворот не був настільки значним, як у Німеччині. Ймовірно, країна в Європі, яка підтримує найтісніші ділові зв'язки з Росією з 1991 року.

В свою чергу після лютого 2022 року німецький парламент переважною більшістю змінив свій погляд та проголосував за постачання важкого озброєння. Більшість основних політиків і майже всі партії підтримують цей крок, включаючи власну соціал-демократичну СДПН Олафа Шольца, його партнерів по коаліції, Зелених і ліберальну ВДП, а також консервативну опозицію.¹⁹

Допомога Німеччини Україні може заплутати через комунікаційну стратегію уряду та схеми, такі як «Ringtausch» (обмін колами) або «Ertüchtigungshilfe», спеціальний механізм закупівлі зброї. У перші місяці

¹⁹ URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-61604329>

німецький уряд не прозоро ставився до своїх зобов'язань, але прозорість покращилася. Справді, у червні 2022 року уряд опублікував детальний і часто оновлюваний перелік предметів військової допомоги, а в грудні 2022 року він опублікував ширший оглядовий документ за типами допомоги.

Загалом є 6,15 мільярда євро двосторонньої підтримки Німеччини, що складається з 2,36 мільярда євро військової допомоги, 2,5 мільярда євро гуманітарної допомоги та 1,3 мільярда євро фінансової допомоги. Пояснення тут зосереджено на тонкощах військової допомоги Німеччини, яка складається з трьох основних частин.

Перший – це так звана «Ertüchtigungshilfe», механізм фінансування закупівлі зброї, щоб дозволити країнам-партнерам, таким як Україна, придбати зброю в оборонній промисловості Німеччини. Кошти, надані Україні, спочатку були оголошені в розмірі 1,2 мільярда євро. Станом на 5 грудня 2022 року уряд повідомляє про загальну вартість «Ertüchtigungshilfe», призначеної для України, у 1,36 мільярда євро.

Друга частина військової допомоги Німеччини – це поставки зі складів Бундесверу (ЗС Німеччини). Щоб оцінити ці поставки, уряд використовує поточні значення або часові значення з використанням заздалегідь визначених норм амортизації. Це, ймовірно, призведе до заниження звітності, оскільки вартість зброї, якій 20 і більше років, буде дуже низькою, часто незначною.

У грудні 2022 року уряд оголосив про поставки запасів Бундесверу в Україну на суму 534 мільйони євро.

Значення, зазначені для використаних матеріалів із Збройних сил Німеччини, також базуються на поточних значеннях, які можуть бути значно нижчими, ніж відповідні значення для нових або заміненіх товарів». Водночас важко оцінити достовірну вартість німецької військової допомоги, оскільки уряд не надає подробиць своїх розрахунків.

Невідомо, як оцінюється окрема зброя, які норми амортизації використовуються, і також бракує інформації про кількість або важливі предмети, надіслані, зокрема, про обсяг боєприпасів, наданих для високо цінних систем MARS II та IRIS-T. Для інформування парламенту, уряд також надає «ліцензійну вартість» для всіх товарів військового призначення, експортованих в Україну у 2022 році, але ця цифра не менш заплутана. У застереженні пояснюється, що вартість включає деякі товари зі списку урядової військової допомоги, але не всі, без вказівки, які позиції враховуються, а які ні. Крім того, «ліцензійна вартість» також охоплює експорт зброї в Україну за комерційними контрактами. , знову без додаткових подробиць. Усе це ускладнює відтворення та порівняльний аналіз у випадку німецької допомоги.

З відкритих джерел було виявлено чотири заміни зброї під керівництвом Німеччини, а також схему, яку очолювали США та Великобританія (тут не перераховано).

Обмін між Німеччиною та Словаччиною (30 бойових машин БМП-1 для України замінено на 15 танків Leopard 2A4 із Німеччини): наприкінці квітня Німеччина оголосила про обмін зброєю зі Словаччиною. Згідно з початковим планом, Словаччина мала б отримати 15 німецьких Leopard 2A4 на заміну 30 танкам Т-72, надісланим в Україну. Однак для досягнення остаточної угоди знадобилося до кінця серпня. Зрештою, Словаччина погодилася надіслати 30 БМП-1 в Україну (Galeon 2022) і отримує компенсацію за 15 танків Leopard 2A4, включаючи боєприпаси, навчання та логістичні послуги (Міністерство оборони Німеччини 2022a).

– Обмін Німеччини та Словенії (28 танків М-55S в Україну замінено 40 армійськими вантажівками з Німеччини): перші подробиці цієї схеми стали оприлюдненими 6 травня 2023 року, коли уряд Словенії оголосив про відправку 30 танків Т-72 і 35 БМП. 1 танк в Україну в обмін на відповідні заміни, надані Німеччиною (Gebauer and von Hammerstein 2022). Після місяців

переговорів у вересні 2022 року між обома урядами було підписано лист про наміри. Словенія погодилася відправити в Україну 28 основних бойових танків М-55С, модифіковану версію радянського зразка танка Т-55 (Уряд Словенії 2022) і буде відшкодовано 40 армійськими вантажівками моделі «15t mil gl MULTI», з яких 5 оснащені паливними контейнерами (Міністерство оборони Німеччини 2022b).

– Німеччина-Чехія (нерозголошена кількість танків Т-72 замінено на 14 танків Leopard 2A4 і одну броньовану евакуаційну машину Büffel з Німеччини): початкова схема була запропонована в травні 2022 року, коли Чеська Республіка оголосила про відправку щонайменше 12 Т- 72 танки та 5 БМП БПМ-1 Україні, а Німеччина запропонувала на заміну 15 танків Leopard 2A4 (Tagesschau 2022b). Зрештою, поставка 14 основних бойових танків Leopard 2A4, а також однієї передової евакуаційної машини Büffel відбулася до жовтня. Однак остаточна кількість чеських танків Т-72, надісланих у рамках схеми, залишається нерозголошеною (Міністерство оборони та збройних сил Чеської Республіки 2022). Надійні джерела свідчать, що Чеська Республіка поставила загалом 40 танків Т-72 у квітні (Роблін 2022), що є верхньою межею.

- Обмін між Німеччиною та Грецією (40 БМП-1 замінено на 40 БМП Marder з Німеччини): 31 травня 2022 року було оголошено, що Греція надішле зброю радянського зразка в обмін на німецькі бойові машини піхоти (Reuters 2022). У вересні Міністерство оборони Німеччини оголосило, що відшкодує 40 БМП-1, поставлених Греції (The National Herald 2023), 40 БМП Marder (Міністерство оборони Німеччини 2022с).

Враховуючи невелику кількість зброї, що обмінюється в рамках цих схем, німецький «Ringtausch» має незначне значення в загальній картині військової допомоги Україні. За орієнтовними оцінками, загальна вартість озброєння, надісланого в Україну в рамках німецького «Ringtausch», становить від 82 до 127 мільйонів євро (залежно від того, чи враховувати 12 чи 40 танків Т-72,

надісланих Чехією), а загальна вартість німецьких замін оцінюється в 90 мільйонів євро. Більш детально можна переглянути, як змінюються цифри зобов'язань країни залежно від того, чи і як рахувати угоди “Ringtausch”.

Наприклад, можна розглядати пожертвування Німеччини - Словаччини, Словенії, Греції та Чехії як додаткову допомогу в контексті війни в Україні і таким чином додати їх до загальних зобов'язань Німеччини щодо військової допомоги Україні. Однак це мало що змінить, оскільки загальні військові зобов'язання Німеччини зросли лише на 4%. Вплив буде дещо більшим, якщо від кожної допомоги східноєвропейської країни-партнера Україні відняти вартість заміни товарів Німеччини. Це зменшить загальну військову допомогу Словаччини з 23 на 13%, Словенії на 24%, Греції на 11%, Чеської Республіки на 6%. Результативний рейтинг країн змінюється мало або зовсім не змінюється.

Слід зазначити що ймовірно не тільки Німеччина, але і всі країни-донори можуть скористатись цією ситуацією з таємністю і таким чином оновлювати власні військові та гуманітарні склади. Мається на увазі, що при передачі будь-якої допомоги, вона передається не в належному стані, якщо це військова техніка чи боєприпаси - несправною чи пошкодженою, у випадку гуманітарної допомоги – з терміном придатності, що скоро вийде. Вище зазначені речі дозволяють країні-донорові оновлювати власні запаси, не витрачаючи коштів на утилізацію старих.

21 червня 2023 року уряд Німеччини оприлюднив детальний перелік військового майна, яке було надіслано або передано в Україну. Це була ідеальна можливість для порівняльного аналізу. До 21 червня уряд відмовлявся надати деталі своєї військової допомоги Україні, посилаючись на проблеми безпеки. Тому, враховуючи непрозорість, було підраховано та кількісно визначено військові зобов'язання Німеччини, використовуючи підхід, описаний вище, тобто об'єднавши політичні заяви, звіти ЗМІ чи витоки преси, як-от детальний список, опублікований Der Spiegel 24 березня 2023

року (Gebauer and von Hammerstein 2022²⁰).). Порівняння з серединою червня показало, що в роботі охоплено 80% відправлень, які вже були відправлені в Україну, а також 75% додаткових відправлень, які були передані нещодавно. Найважливіше те, що набір даних охоплює усі важливі військові предмети, а саме всю піхотну зброю та важке озброєння, яке було обіцяно або відправлено в Україну. Серед предметів, які пропущено, є транспортні засоби, такі як пікапи, а також ряд менших або малоцінних предметів, таких як особисте спорядження, намети або ОР-ліхтарі.

Поки Росія продовжує жорстоко нападати на Україну, мають бути наслідки. Німеччина та її європейські партнери відповіли накладенням масштабних і безпрецедентних санкцій: відрізання Росії від міжнародних фінансових ринків, значні заборони на експорт, особливо в сферах передових технологій, промисловості та енергетики, обмеження цін на експорт російської нафти до третіх країн, - широкі заборони на імпорт, наприклад, російського вугілля, нафти, чавуну та сталі, а також золота та діамантів з Росії, жорсткі заходи щодо російського авіаційного сектору та санкції проти президента Росії Путіна, міністра закордонних справ Лаврова, подальші політичні та військові рішення- творці, військові злочинці, пропагандисти та мережа олігархів, яка їх підтримує.

Своєю війною проти України Росія також вчиняє серйозні порушення міжнародного гуманітарного права та масові порушення прав людини, такі як вбивства та катування мирних жителів. Прокурор Міжнародного кримінального суду (МКС) негайно розпочав розслідування. Німеччина підтримує розслідування як фінансово, так і шляхом відрядження експертів. Уряд Німеччини також допомагає українській владі в цьому відношенні, наприклад, допомагаючи їй отримати обладнання для судової експертизи.

²⁰ URL:https://www.spiegel.de/thema/defense_en/

Зважаючи на мільярди євро збитків, завданих Україні агресивною війною Росії, важливо вже зараз розробляти плани на майбутнє. Саме тому разом з Україною та нашими партнерами в ЄС і G7 уряд Німеччини починає планувати, як Україна може відбудуватися. У грудні 2022 року країни G7 та Україна домовилися про створення міжнародної Координаційної платформи донорів для відновлення країни. Хоча реконструкція вимагатиме значних міжнародних зобов'язань, вона також дає чудову можливість інвестувати в майбутнє України, тобто модернізувати державу та економіку, здійснити екологічну трансформацію та, що не менш важливо, реалізувати національні реформи та досягти прогресу на шляху до вступу до ЄС. Разом з Україною Німеччина також прийматиме міжнародну конференцію з реконструкції URC24 у Берліні з 11 по 12 червня 2024 року.

Як другий за величиною донор, Федеральне міністерство закордонних справ підтримує партнерські організації в Україні та сусідніх країнах, щоб зменшити величезні гуманітарні потреби країни.

Наразі Федеральне агентство технічної допомоги готує до транспортування понад 500 додаткових електрогенераторів загальною вартістю близько 3,5 млн євро та вже доставило низку з них в Україну. Мета – допомогти, зокрема, містам і селам прифронтових районів. У рамках підтримки енергетичної інфраструктури України Федеральне агентство з питань технічної допомоги раніше передало понад 1300 потужних генераторів (до 1250 кВа) і 20 акумуляторних блоків. Понад 800 генераторів і 15 акумуляторних блоків передано низці партнерів в Україні. Вони використовуються на теплоелектростанціях і насосних станціях, а також на промислових пекарнях і лікарнях, а також для забезпечення децентралізованого електропостачання місцевих жителів.

Федеральне агентство технічної допомоги також доставляє обігрівачі, кемпінг, намети та переносні кабінки. Наразі готують до транспортування ще

понад 900 обігрівачів, 1700 зимових спальних мішків, зимовий одяг та мобільну польову кухню. Водночас дві водоочисні установки найближчим часом передадуть Держводагентству, щоб люди могли забезпечити чистою водою.

З весни 2022 року Федеральне відомство цивільного захисту та допомоги у разі стихійних лих координує запити на допомогу через механізм цивільного захисту ЄС . Обидва федеральні агентства організують транспортування товарів допомоги власними транспортними засобами або через посередників ЄС . На сьогодні в Україну надійшло 415 партій товарів загальною вартістю понад 250 млн євро.

Федеральна служба технічної допомоги надала особливу підтримку у вигляді обладнання та матеріалів для Українського агентства цивільного захисту, яке також відповідає за пожежогасіння та екстрену медичну допомогу. Було доставлено понад 120 транспортних засобів, таких як пожежні машини, поворотні драбини та самоскиди, а також будівельне обладнання, наприклад екскаватори.

Федеральне агентство технічної допомоги також співпрацює з іншими партнерами, такими як національне водне управління, українські прикордонні служби та регіональні водогонні споруди. Крім того, він має прямі відносини з українськими партнерами в прифронтових районах навколо Миколаєва, Херсона, Харкова, Запоріжжя та Сум. Туди доставили транспорт, будівельне обладнання та інструменти для ремонту зруйнованої інфраструктури.

Німеччина також підтримує українську систему охорони здоров'я, приймаючи пацієнтів з України. Цю схему, включаючи транспортування до Німеччини, координує Німецький спільний інформаційно-ситуаційний центр при Федеральному відомстві цивільного захисту та допомоги у разі стихійних лих у межах механізму цивільного захисту ЄС . Пацієнти розподіляються між лікарнями-учасниками в Німеччині в тісній координації з землями з

урахуванням індивідуальних потреб у лікуванні. Їм додатково надають соціальні послуги та, за потреби, медичний транспорт для повернення в Україну від організацій допомоги, які працюють за дорученням Федерального міністерства внутрішніх справ у рамках проекту Фонду притулку, міграції та інтеграції (AMIF). На сьогоднішній день 944 пацієнтів з України отримали медичну допомогу в Німеччині в рамках цієї системи розподілу та здійснено 101 зворотне транспортування.

Зазначимо, що Федеральна рада Німеччини вже схвалила чергове відповідне рішення, в результаті якого українські біженці зможуть продовжувати свій статус проживання автоматично, без необхідності подавати додаткові документи чи домовлятися про зустрічі з імміграційними органами.

Це рішення базується на рішенні країн ЄС, ухваленому наприкінці вересня 2023 року. Тепер кожна країна ЄС окремо підтверджує тимчасовий статус для українців, забезпечуючи їм безпеку та доступ до освіти та ринку праці.

Міністр внутрішніх справ Німеччини Ненсі Фезер поділилася важливістю цього кроку, зазначивши, що кожен, хто був змушений тікати від війни, залишиться під захистом і матиме можливість отримати освіту та працевлаштування.

Заходи щодо продовження статусу біженців в Україні автоматично діятимуть до 4 березня 2025 року, допомагаючи зберегти їх безпеку та заощаджуючи 10 мільйонів євро на державному рівні. Міністр також наголосив, що Німеччина й надалі підтримуватиме Україну та забезпечуватиме захист її громадян.

Як відомо, наразі в Німеччині проживає понад 1,1 мільйона громадян України, які попросили притулку з 24 лютого 2022 року. З них близько 350 тисяч – молоді люди віком до 18 років. Близько двох третин дорослих біженців з України жінки.

На думку автора уряд ФРН має на меті не допустити поразку України, збереження її суверенітету і територіальної цілісності, іншою стратегічною ціллю є недопущення поширення конфлікту та його дестабілізації. Проте варто й звернути увагу на те, що Німеччина продовжує використовувати російський газ та підтримувати ділові стосунки з Росією, з чого можемо зробити висновок, що благополуччя та економічна безпека власної країни в них все ж на першому місці.

3.2. США як основний донор України

Сполучені Штати є великим і прозорим донором, але терміни, структура та розмір зобов'язань США можуть заплутати, що може призвести до суперечливого висвітлення в пресі. США є особливим випадком, тому що вони можуть надати відповідні обсяги військової та фінансової допомоги за кордоном лише через акт Конгресу. Для України це призвело до прийняття чотирьох законодавчих актів: двох «Законів України про додаткові асигнування» (березень 2022 року та вересень 2022 року), кожен з яких був доповнений «Законом України про додаткові асигнування» (травень 2022 року та грудень 2022 року).

За загальним правилом, бюджетні кошти можуть витратитися лише протягом відповідного фінансового року, який починається 1 жовтня і закінчується 30 вересня (якщо інше не встановлено законом).

Перша проблема полягає в тому, що обсяг допомоги США, про який повідомляється в пресі, часто завищується. Це пояснюється тим, що існує велика різниця між фактичними зобов'язаннями перед Україною та офіційними заголовками чи сумою всіх позицій у кожному акті. Дійсно, якщо підсумувати всі окремі позиції в чотирьох актах, ми отримаємо загальну суму в 144,49 мільярда доларів. Інші джерела в США, як-от CSIS і Дослідницька служба Конгресу, повідомляють про загальну суму 113 мільярдів доларів США, що охоплюється актами. Різниця між цими двома сумами виникає через

певні позиції, які потребують виправлення, оскільки в іншому випадку вони з'являлися б кілька разів. Прикладом цього може бути запис «Поповнення запасів США», який є бюджетом для поповнення запасів обладнання в США, який було надіслано в Україну через «Президентський орган скорочення». Обидва записи вказані разом із фінансуванням в актах, але по суті вирішують схожі питання. Після виправлення цих позицій ми отримуємо приблизно 113 мільярдів доларів, суму, на яку також посилаються CSIS і Дослідницька служба Конгресу. Однак значна частина із 113 мільярдів доларів не надійде безпосередньо в Україну, а натомість розподіляється на різноманітні цілі. Приклади включають витрати на 19 фондів попередження стихійних лих, дослідження у військових або ядерних цілях, запобігання тероризму та кіберзлочинності, інвестиції в національну інфраструктуру, великомасштабні закупівлі товарів військового призначення, призначених для того, щоб залишитися в США (не для Управління скорочення президентських ресурсів), або кошти, спрямовані на прийом українських біженців у США.²¹

Також не враховується майже 17 мільярдів доларів, виділених на операції Європейського командування на підтримку військ США та операцій США, а також понад 5 мільярдів євро, призначених для сусідніх країн, але не України. На наступному кроці слід зазначити про відмову від зобов'язань на суму 11,98 мільярда доларів США, які були невикористаними та термін дії яких закінчився після закінчення фінансового року 31 вересня 2022 року.

Нарешті, залишається 76,25 мільярда доларів, що приблизно на 590 мільйонів доларів менше, ніж сума, яку ми повідомляємо як допомогу США в наборі даних (76,84 мільярда доларів або 73,18 мільярда євро). Щоб дотримуватися підходу до верхньої межі, не зважаємо на це і продовжувати використовувати 76,84 мільярда доларів.

²¹ The Ukraine support tracker

URL:chrome-

extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfefindmkaj/https://www.econstor.eu/bitstream/10419/270853/1/KWP2218v6rev.pdf

Друга проблема полягає в тому, що Білий дім регулярно оголошує про нові зобов'язання, які, однак, насправді не є новими, а натомість є скороченням допомоги, яка вже була взята раніше, у відповідних актах Конгресу. Причина плутанини – так звані повноваження президента. Завдяки цій схемі Конгрес США надає президенту США повноваження передавати військову техніку та зброю іноземним союзникам до заздалегідь визначеної максимальної вартості. Це включає військову допомогу/послуги та доставку зброї із запасів Міністерства оборони (Дослідна служба Конгресу 2022 р., див. також Закон США про іноземну допомогу 1961 р.).

Просадки для України були частими, і багато з них викликали повідомлення в новинах. Зокрема, за останні півтора року (між 27 серпня 2021 року та 15 січня 2023 року) відбулося 29 вилучень на загальну суму 15,58 мільярда доларів США (Дослідницька служба Конгресу 2023b²²):

- 19 вилучень відбулося у 2022 фінансовому році, між 24 січня та 30 вересня 2022 р. із загальним обсягом 9,025 млрд дол. США.²¹

- 8 відбулися в 2023 фінансовому році до теперішнього часу (жовтень 2022 р. – 15 січня 2023 р.). Сума цих вилучень становить 6,55 мільярдів доларів із 14,5 мільярдів доларів асигнувань на 2023 рік (які можна було б витратити до 30 вересня 2023 року) — 2 вилучення відбулися до початку роботи цієї бази даних (серпень і грудень 2021 року).

Окрім цих скорочень, допомога США Україні надходить через такі основні механізми:

- Програма Ініціативи сприяння безпеці в Україні (USAI) забезпечує навчання, обладнання та інші послуги для посилення обороноздатності України (Дослідницька служба Конгресу 2023b). У період з лютого 2022 року по січень 2023 року для України виділено чотири пакети USAI. Використані

²² URL: <https://crsreports.congress.gov/search/#/>

кошти USAI становлять 7,55 мільярда доларів із загальних зобов'язань USAI у 18,3 долара. Це означає, що станом на січень 2023 року понад 10 мільярдів доларів США, пов'язаних з Україною, залишаються невикористаними.

- Програма іноземного військового фінансування (FMF) дозволяє країнам-партнерам купувати оборонні вироби США або послуги та тренінги (Агентство зі співробітництва в галузі оборони та безпеки). За даними Дослідницької служби Конгресу США (2023b), у 2022 та 2023 фінансових роках для України було використано 1,547 мільярда доларів США FMF із загальних потенційних фінансових зобов'язань, пов'язаних з Україною, у розмірі 4,73 мільярда доларів США (3,18 мільярда доларів залишаються невикористаними).

- Фінансова допомога США: як і військова допомога, фінансова допомога Україні надається через Закони про асигнування в Україні. Згідно з цими актами фінансова допомога Україні набуває форми бюджетної підтримки, тобто позик і грантів українському уряду. На практиці Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) переважно надає гранти (не повертаються) через Світовий банк. Загалом США наразі виділили 22,9 мільярда доларів США з 26,37 мільярда доларів прямої фінансової підтримки (Дослідницька служба Конгресу 2023а).

- Гуманітарна допомога США: гуманітарна допомога США надається через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID), а також через Державний департамент. У період з 24 січня 2022 року по 15 січня 2023 року США виділили гуманітарну допомогу на суму 3,9 мільярда доларів із загальних зобов'язань у 16,64 мільярда доларів. Допомога на розвиток, звичайно, може принести користь соціальному та економічному добробуту в країні-партнері, якщо її інвестувати в діяльність із позитивними соціальними нормами прибутку (наприклад, школи, охорона здоров'я та інфраструктура), незалежно від будь-якої основної мотивації. Стратегічна мотивація може бути

навіть корисною, якщо вона означає, що країни-партнери отримують більше допомоги, ніж вони отримали б за її відсутності.

З точки зору виділення стратегічних цілей необхідно взяти до уваги такий історичний аспект, як падіння загального обсягу західних бюджетів допомоги після закінчення холодної війни та збільшення після початку війни з терором, як згадувалося раніше. Подібним чином план Маршалла, який часто називають першим прикладом іноземної допомоги, щоб допомогти відбудувати Європу після Другої світової війни, був мотивований не лише альтруїстичними міркуваннями. Це було явно мотивовано необхідністю підтримки національної безпеки США та захисту доступу США до європейських ринків. Тим не менш, план вітають як успішний, життєво-важливий для відновлення Європи після війни. Також очевидно, що народна підтримка допомоги Україні в західних країнах-донорах частково залежить від концепції загрози для Європи та вільного світу, що сприяє/дає можливість урядам бути щедрими у своїй підтримці.

Однак є також приклади, коли стратегічні міркування спонукали до допомоги з дуже обмеженим або навіть негативним впливом на економічний розвиток і соціальний добробут у країнах-партнерах. Зокрема, під час холодної війни, щоб завоювати лояльність в ідеологічній боротьбі між наддержавами, західна допомога часто надходила до дуже корумпованих режимів із низькою здатністю поглинати. Прикладом, який часто згадується, є випадок з Демократичною Республікою Конго за часів правління Мобуту Сесе Секо. Сполучені Штати надали країні понад мільярд доларів США допомоги на розвиток між 1962 і 1991 роками під час клептократичного режиму, який збіднів у країні. Це, безсумнівно, допомогло режиму залишитися при владі, і тому допомога була не просто марнуванням ресурсів, а прямо контрпродуктивною.

Інший аргумент на глобальному рівні полягає в тому, що завжди існує альтернативна вартість у тому сенсі, що стратегічні цілі перерозподіляють

обмежені ресурси допомоги звідти, де є найбільша потреба, до країн, які мають політичне значення. Було проведено моделювання на основі своїх емпіричних висновків, змінивши фактичний (частково заснований на інтересах донорів) розподіл допомоги між країнами-партнерами на розподіл, заснований на потребах і здатності поглинати (які вони пов'язують з макроекономічною політикою). У межах своєї вибірки вони оцінюють такий перерозподіл, щоб збільшити зростання на душу населення на 0,2-0,3 відсоткових пункти із середнього темпу зростання в 1,1 відсотка. Такі розрахунки, звичайно, є приблизними оцінками, але вони дають приблизну цифру.

Однак у випадку України перший із цих аргументів має невелику вагу. Допомога не підтримує непрацездатний уряд, який мало зацікавлений у власному населенні, скоріше навпаки. З іншого боку, аргумент ефективності розподілу може мати певну вагу в глобальному масштабі. Потреби та людські страждання в Україні величезні, але, на жаль, є й інші місця у світі з такими великими стражданнями (наприклад, Ефіопія, Ємен і Сомалі).

Таким чином, серед донорської спільноти існує занепокоєння, що увага до України негативно вплине на ресурси та увагу до інших місць, які потребують підтримки, зокрема, оскільки війна має зовнішні наслідки у вигляді підвищення цін на продовольство та енергію в країнах з низьким рівнем доходу. Однак такий аргумент базується на припущенні про витіснення ресурсів із бюджету певного розміру. Хоча це важко довести, можна з упевненістю сказати, що стратегічний інтерес до України фактично збільшив загальний доступний бюджет.

3.3. Перспективи розвитку допомоги Франції

Згідно зі звітом парламенту, представленим Комітету з питань оборони та збройних сил Національної асамблеї Франції в середу, 8 листопада, вартість військової підтримки України Францією досягла 3,2 мільярда євро, що є

безпрецедентною цифрою. Ця сума ставить Францію в число провідних європейських країн поряд з Німеччиною та Великою Британією. «Наша країна зробила внесок у надання Україні засобів, щоб стійко протистояти російській армії», — заявили її доповідачі Ліонель Ройєр-Перро (від партії «Відродження» Макрона) і Крістоф Нагелен (від різноманітної центристської групи LIOT).

Після вторгнення російських військ в Україну 24 лютого 2022 року Франція передала Києву велику кількість військової техніки: 30 гармат «Цезар», кілька десятків бронетранспортерів (VAB) і броньованих розвідувальних машин AMX-10 RC, 15 155-мм TRF1 гаубиці, близько сотні зенітних ракет «Містраль», дві унітарні ракетні установки, дві зенітно-ракетні батареї Crotale, кілька десятків надводних і протитанкових керованих ракет Storm Shadow, катери Zodiac Futura, протиракетний комплекс SAMP/T. - авіаційний ракетний комплекс тощо. Серед поставленого обладнання були також бронежилети, окуляри нічного бачення та шоломи.

Згідно зі звітом, їх загальна вартість склала 1,7 млрд євро. Ця оцінка відображає не вартість обладнання, надісланого в Україну, що є складним завданням, враховуючи вік деяких з них, а бюджетні витрати на їх заміну в арсеналах французької армії. Цей метод ціноутворення є вибором, який автоматично завищує рахунок, але він був прийнятий законодавцями, для яких ця цифра «найкраще відображає зусилля Франції, оцінюючи поточну вартість заміни проданого обладнання». Таким чином, доставлений AMX-10 RC оцінювався за ціною новішої броньованої машини Griffon або Jaguar.

«Навчання французької армії для українських військ оцінено в 300 мільйонів євро. Ця сума враховує програми наземної бойової підготовки французьких військових у Польщі та на території Франції, якими у 2023 році скористались 7 тисяч українських військових. Це також включає навчання використанню та обслуговуванню переданого обладнання, «специфіку», яку

цінують українці. Її оснащення елементами, необхідними для її повної працездатності», – зазначили доповідачі.

Навчальні сесії з поставленим обладнанням та озброєнням консолідують всебічні спроможності, надані для їх стабільності в довгостроковій перспективі (навчання використання та підготовка інструкторів для кінцевого забезпечення автономії українців). Крім того, Франція забезпечує підготовку солдат і спеціалізовану підготовку, наприклад, з логістики.

Франція спочатку навчить 2000 з 15 000 українських солдат, які пройдуть навчання ЄС в рамках операції Місії військової допомоги ЄС (EUMAM3) CSDP . Частина навчань буде проведена у Франції та частина у Польщі через розгортання 150 французьких військовослужбовців з метою навчати 600 українських солдат на місяць.

Франція внесла 630 мільйонів євро до Європейського фонду миру (із загальною сумою 3,5 мільярда євро, тобто 20% від загальних внесків). Крім того, було створено спеціальний фонд для підтримки України, наділений 200 мільйонів євро за допомогою поправки з Національної групи Асамблеї, що підтримує президента, це допомогло Україні придбати безпосередньо обладнання, яке найбільше потрібно, щоб підтримати військові зусилля з боку виробників. Кошти також будуть використовуватися на обслуговування наданого обладнання.

Понад 40 операцій провів Центр кризової і підтримки (CDCS) при Міністерстві Європи та закордонних справ з 24 лютого 2022 року, доставивши понад 2700 тон допомоги, включаючи 1000 тон через «Корабель для України», який залишив Марсель у вересні. З початку конфлікту було надіслано 196 генераторів.

Підтримуючи Міжнародну конференцію Українського народу: Більше 1 мільярда євро було обіцяно виділити між вереснем 2022 року та квітнем 2023 року. Франція зобов'язалася у цьому відношенні надати 63 додаткові

генератори та 5 мільйонів світлодіодних ліхтарів цибулини, які прямують в Україну. Підтримка з боку CDCS охоплює медичну та продовольчу допомогу, пошукове і рятувальне обладнання, екстрену енергетичну допомогу, притулки і необхідне для переміщених осіб та біженців, підтримку мобільності населення, розмінування та підтримку української журналістики.

Організовано 12 медичних евакуацій з України до Франції для 32 поранених військових та 40 онкохворих дітей. 31,6 мільйона євро було виділено на підтримку роботи гуманітарних НУО та МКЧХ. 140 мільйонів євро спрямовано агенціям ООН та міжнародним організаціям (УВКБ ООН, МОМ, ВПП, УКГД, МКЧХ, МФЧХ, ЮНІСЕФ) у відповідь на кризу в Україні. 1,2 млрд євро призначено на експортні гарантії в рамках участі Франції у реконструкції через свої компанії та за інструменти експортного фінансування. Прямі бюджетні позики під гарантії французької держави на суму 400 млн євро; Понад 700 французьких компаній взяли участь у французько-українській конференції зі спроможності та відбудови України 13 грудня 2022 року, де було підписано дві угоди що надають гарантії Європейському банку реконструкції та розвитку на загальному 100 мільйонів євро.

Під час зустрічі з делегацією Сенату Франції заступник міністра оборони генерал-лейтенант Іван Гаврилюк наголосив на важливості для України посилення вогневої потужності шляхом постачання артилерійських систем союзників. Зокрема, Збройні сили України зацікавлені в подальших закупівлях самохідних артилерійських установок «Цезар».²³

«Самохідні артилерійські установки «Цезар» продемонстрували високу ефективність і точність у бою», — констатував Гаврилюк. У 2024 році заплановані випробування для перевірки управління вогнем САУ «Цезар» за допомогою штучного інтелекту. За словами заступника міністра оборони,

²³ URL:<https://uatv.ua/en/international-artillery-coalition-to-support-ukraine-launching-in-france-with-caesar-ai-trials/>

застосування ІІІ дозволить на 30% скоротити використання боєприпасів для прицілювання та ціле вказування. Гаврилюк закликав французьку сторону сприяти збільшенню поставок боєприпасів для САУ "Цезар". Тоді ж було повідомлено про створення артилерійської коаліції під супроводом Франції у січні 2024 року.

30 листопада 2023 року повідомлялося про додаткову закупівлю САУ «Цезар» та доставку більшої кількості боєприпасів. Раніше в листопаді уряд Франції оголосив про виділення додаткових 200 млн євро у фонд підтримки української армії, який фінансує закупівлі озброєнь. У жовтні повідомлялося, що Франція передасть Україні шість додаткових самохідних 155-мм артилерійських установок Caesar виробництва Nexter.

Єдина мета цієї допомоги – дати українцям можливість постояти за себе та дозволити проведення переговорів, які викликають довіру, коли Україна вирішить це зробити. Таким чином Франція прагне створити умови для справедливого та тривалого дипломатичного врегулювання на основі міжнародного права.

Франція продовжуватиме свою підтримку стільки, скільки буде необхідно, оскільки разом із партнерами вона зобов'язалася допомогти українському народу зберегти суверенітет і територіальну цілісність.

«Понад півтора року ця війна завдала величезних страждань українському народу та катастрофічних наслідків для всього світу, особливо для населення в уразливих країнах, особливо з точки зору продовольчої безпеки.

Франція залишатиметься відданою справедливому та тривалому миру, який може ґрунтуватися лише на повазі до міжнародного права та територіальної цілісності України.» - повідомив Ніколя де Рів'єр, постійний представник Франції в ООН.²⁴

²⁴ URL:<https://onu.delegfrance.org/nouvelle-traduction-france-supports-ukraine-in-exercising-its-right-to-self>

3.4. Країни Балтії у зовнішній допомозі Україні

Країни Балтії, які послідовно підтримують Україну від початку російської збройної агресії в 2014 р., сприйняли повномасштабне вторгнення РФ в Україну 24 лютого 2022 р. як загрозу і власним, і загальноєвропейським та світовим цілісності й безпеці. Вони разом із іншою найближчою сусідкою України, теж учасницею ЄС та НАТО, Польщею, а також Великою Британією, спрямували свої зусилля на мобілізацію світового співтовариства на підтримку України, і негайно самі розгорнули безпрецедентну за своїми обсягами та напрямками допомогу нашій країні. Узагальнюючи, можна виокремити наступні пріоритети Естонії, Латвії та Литви у підтримці України в російсько-українській війні: військова і гуманітарна допомога, інформаційно-політична і дипломатична підтримка (спрямована на надання Україні статусу країни-кандидата в ЄС, посилення санкцій проти РФ, її ізоляція та притягнення до відповідальності за воєнні злочини і злочини проти людяності), а також прийом біженців. Причому в усіх цих напрямках країни Балтії є практично однаково активними, що вирізняє їх з-поміж багатьох держав, які підтримують Україну в якійсь певній сфері.

Додаток Е показує, що країни Прибалтики виділяються особливо щедрими з огляду на розмір їхньої економіки. Основними донорами є Естонія, Латвія, Литва, Польща та Норвегія.

Країни Балтії Естонія, Латвія та Литва були одними з найбільших прихильників України після вторгнення Росії в лютому 2022 року, сплачуючи найбільший відсоток ВВП для цих зусиль. Така відповідь зовсім не дивна, оскільки кожен із них поділяє травму, отриману від історичного вторгнення та анексії Москви.

Прем'єр-міністри Естонії, Латвії та Литви в серпні 2023 року підтримали заяву G-7, в якій заявили про свою "неухильну підтримку" безпеки та незалежності України. У спільній заяві Кая Каллас з Естонії, Кріш'яніс Карінс

з Латвії та Інґріда Сімоните з Литви підтвердили свою підтримку Києва проти "неспровокованої та жорстокої агресії" Росії.

"Сильна, незалежна та процвітаюча Україна, повністю закріплена в євроатлантичній сім'ї, має важливе значення для європейської безпеки. Пам'ятаючи про це, ми приєднуємося до Декларації G-7 про підтримку України", - йдеться в заяві.²⁵

Відзначаючи роль України у зміцненні безпеки та стабільності в євроатлантичному регіоні, прем'єр-міністри заявили: «Ми визнаємо, що мужня боротьба України допомагає захистити євроатлантичну безпеку та заснований на правилах міжнародний порядок».

«Ми продовжуватимемо нашу непохитну підтримку України на її шляху до якнайшвидшого вступу до Альянсу», — додали прем'єр-міністри, нагадавши про саміт НАТО у Вільнюсі, на якому члени Альянсу погодилися, що «майбутнє України — в НАТО».

Балтійські лідери також зобов'язалися тісно співпрацювати з Україною на її шляху до членства в ЄС.

Вже на четвертий день повномасштабної російської війни проти України, 28 лютого Литва надіслала їй додаткову гуманітарну та військову допомогу, не розголошуючи деталей, а на сьомий день, 2 березня 2022 р., Латвія оголосила про надання 2,4 млн євро, половина з яких призначалася на гуманітарну допомогу, підтримку представників українських установ та ЗМІ (решта - на військово-технічну допомогу). Завдяки злагодженій роботі Міністерства оборони Латвії було зібрано та відправлено до України кілька траншів гуманітарної допомоги широкого спектру. Так, 18 березня з Латвії виїхали чергові 40 т гуманітарної допомоги вартістю 230 тис. євро (медикаменти, лікарські засоби, побутові товари, їжа, одяг тощо) до постраждалих районів Донбасу (зокрема м. Слов'янськ, де працювало Почесне

²⁵ URL:<https://www.aa.com.tr/en/europe/baltic-states-reaffirm-steadfast-support-for-ukraine/2970877>

консульство Латвії), а також до м. Івано-Франківськ, яке прийняло значну кількість внутрішньо переміщених осіб. З гуманітарною допомогою було доправлено три позашляховика для потреб українських військовиків .

За співвідношенням до ВВП країни лідерство у наданні Україні допомоги належить 1,3 мільйонній Естонії (0,8% на квітень 2022 р.). За перші два неповні місяці повномасштабної війни лише на гуманітарні потреби українців вона перерахувала понад 14 млн євро, 13 з яких зібрали естонський бізнес і звичайні громадяни, 1 млн виділив уряд.

Звільнення Київщини та Чернігівщини від російських окупантів на початку квітня 2022 р. та докази їхніх кривавих злочинів позначили початок нового етапу в наданні Україні різноманітної (насамперед військової) допомоги усім демократичним світом, в тому числі країнами Балтії. Співкері парламентів та президенти Естонії, Латвії та Литви (а також Польщі) були першими очільниками держав ЄС, хто наважився приїхати до Києва та відвідати зруйновані містечка на Київщині з сотнями закатованих до смерті мирних мешканців, зокрема і дітей.

Так само представник країн Балтії, член парламенту Естонії Урмас Рейнсалю (в минулому міністр оборони та міністр закордонних справ, а нині доповідач по Україні міжпарламентської мережі «Об'єднані задля України») став першим іноземним депутатом, який відвідав Харків, що зазнав великих руйнувань та опинився на межі гуманітарної катастрофи. Після цього країни Балтії не лише самі інтенсифікували надання Україні допомоги, зокрема гуманітарної, а й доклали максимум зусиль, аби донести до своїх партнерів по ЄС та НАТО необхідність максимально збільшити обсяги військово-технічної (насамперед надання необхідного летального озброєння) та гуманітарної допомоги нашій державі. Також у квітні 2022 р. сейми цих країн визнали дій Росії геноцидом українського народу.

Так Литва перша країна ЄС, що у відповідь на геноцид українського народу РФ прийняла низку безпрецедентних рішень, зокрема повністю

відмовилася від імпорту російського газу і видворила посла РФ, 11 квітня 2022 р. уклала з Україною угоду про співпрацю у сфері захисту дітей, які постраждали від війни. Коментуючи їй, прем'єр-міністерша Литви Інґріда Шимоніте наголосила: «Ми будемо це робити стільки, скільки потрібно», маючи на увазі всю сукупну допомогу Україні. Аналогічну позицію займають сусідні Латвія та Естонія. Остання на початку травня 2022 р. виділила додаткові 3 млн євро гуманітарної допомоги, а також заявила про готовність допомогти в розмінуванні звільнених територій України і відбудові зруйнованих населених пунктів та інфраструктури Житомирської області.

Показово, що поряд з традиційними гуманітарними вантажами (продукти харчування, одяг, предмети гігієни тощо) балтійські держави, які мають одну з найбільш розвинених систем цифрових сервісів для населення усвідомлюють важливість не лише забезпечення базових потреб українців у постраждалих від війни районах, а й надання соціальних послуг в електронному форматі. 10 квітня Естонія надіслала Україні понад 10 т допомог для відновлення електромереж на Київщині, а також пообіцяла комп'ютери та обладнання на суму 80 тис. євро для підтримки безперервності цифрових послуг.

На окрему увагу заслуговує надання Україні країнами Балтії медичної допомоги, якої нагально потребують десятки тисяч цивільних та військових українців. Одним із перших та найбільшим цільовим траншем стали 4 млн євро, виділені Литвою 28 лютого 2022 р. Балтійські міста зі своєї ініціативи теж надають кошти на медичну допомогу.

Крім того Норвегія, Данія, Швеція та Нідерланди приймають вагому участь у коаліції важливих для України літаків F-16. Загалом мова йде про підготовку фахівців, пілотів та самих літаків з запасними частинами.

Загалом на думку автора країни Балтії є найбільш відкритим та доброзичливими в наданні зовнішньої допомоги Україні та не мають прихованих мотивів.

3.5. Розвиток взаємовідносин з найближчими сусідами

Постійне населення Молдови становить лише 2,59 млн осіб, але вона прийняла найбільше біженців на душу населення — понад 400 тис. У Молдові понад 45 000 українських біженців отримали допомогу в десяти хабах Blue Dot, відкритих в країні УВКБ ООН та ЮНІСЕФ. Центри Blue Dot — загалом 40 таких місць, розташованих у восьми різних країнах — укомплектовані навченими особами, які прагнуть забезпечити безпечне місце та основні послуги для особливо вразливих біженців.

Молдова надавала Україні пакет гуманітарної допомоги — консерви на суму 3,3 млн. леїв. Уряд підготував проект ухвали про надання допомоги, яку міністри затвердили на засіданні.

Молдова надала гуманітарну допомогу у зв'язку з лихами, спричиненими руйнацією Нової Каховської греблі на річці Дніпро.

Направивши Україні 9524 банки консервів тушкованої свинини на суму 683013 леїв та 9524 банки тушкованої яловичини на суму 876208 леїв. У той же час Молдова виділила 3 тис. банок тушкованої свинини на суму 157 770 леїв та 41 667 банок сардин у маслі на суму 1 662 513 леїв.

Згідно з документом, Агентство матеріальних резервів, яке підпорядковується міністерству внутрішніх справ, видали із фонду державних резервів консерви на суму 3379500 леїв. А Генінспекторат надзвичайних ситуацій доставили цю гуманітарну допомогу до України.

Молдова зацікавлена в перемозі України, про це відкрито повідомляла її президентка Марія Санду. Проте в силу своїх можливостей не може надавати розгорнуту фінансову, економічну, гуманітарну чи будь-яку іншу підтримку.

Угорщина в свою чергу надала 28 тонн харчових продуктів і 100 000 л автомобільного палива (28 лютого 2022) та додаткові 100 тонн допомоги у березні 2022.²⁶

Понад півмільйона українців втекли до Угорщини. Вже в Угорщині понад 50 000 біженців з України отримали допомогу з захистом та юридичною підтримкою від УВКБ ООН та місцевих партнерських організацій. Ця допомога була зосереджена як на юридичних, так і на психосоціальних консультаціях і допомагала тим, хто її потребував, у розширенні прав і можливостей на основі прав і підтримці після травм.

Для переважної більшості в Польщі російська агресія проти України також є «нашою війною». Згідно з оцінкою Кільського інституту світової економіки (IfW), загальна допомога Польщі, включаючи витрати на біженців, становить колосальні 19,7 мільярда євро (20,7 мільярда доларів), включаючи 3 мільярди євро (3,1 мільярда доларів) на військові постачання.

Польський уряд не розголошує подробиць. Проте публічною таємницею є те, що реальна сума військової допомоги значно більша. Загалом підтримка польської держави становить щонайменше 3,2 відсотка ВВП Польщі.

Повномасштабна війна Росії зблизила поляків і українців як ніколи. Польське співчуття та співчуття до біженців було помічено та оцінено. Не дивно, що 94 відсотки українців вважають Польщу дружньою країною, а більшість поляків люблять українців — це найвищий показник з 1991 року. У Польщі проживає близько 2,3 мільйона українців, і опитування показують, що вони почуваються комфортно на новому місці.

Польща прийняла майже 3 мільйони українських біженців, більше ніж усі інші країни. У Польщі було проведено інтерв'ю з понад 52 000 українських біженців, які показали, що їхніми найнагальнішими потребами були житло, готівка, доступ до роботи, лікування та освіти. УВКБ ООН відреагувало тим

²⁶ <https://web.archive.org/web/20220227185047/https://hungarytoday.hu/hungary-aid-ukraine-transcarpathia-szijarto/>

самим, надавши грошову допомогу понад 293 000 біженців, розміщених у Польщі.

Польща вже надіслала Україні 320 танків радянських часів і 14 винищувачів МіГ-29 і більше не може запропонувати.

Військова техніка Польщі була вичерпана приблизно на третину через передачу в Україну, і Варшава перебуває в процесі заміни її сучасним комплектом західного виробництва.

Повністю експорт зброї в Україну не припиниться, оскільки польський виробник PGZ має відправити близько 60 одиниць артилерійської зброї Krab найближчими місяцями. Пізніше речник уряду Пьотр Мюллер уточнив, що постачатимуться лише попередньо узгоджені поставки боєприпасів та озброєнь, у тому числі за контрактами, укладеними з Україною.

Правляча польська партія «Право і справедливість» посилювала свою риторику в розпалі гострої виборчої кампанії напередодні голосування 15 жовтня, і вона стала на захист польських фермерів, які відчувають загрозу через імпорт українського зерна.

Головний урок кризи полягає в тому, що забагато політичних емоцій завдає шкоди. Деякі примирливі слова вже були сказані з обох сторін, але атмосфера затьмарена. Головним чином через те, що слова польського прем'єр-міністра Матеуша Моравецького «ми більше не постачаємо зброю в Україну, тому що тепер ми озброюємо Польщу більш сучасною зброєю» були неправильно витлумачені деякими ЗМІ. Він жодного разу не сказав, що Польща не постачатиме нову зброю, а навпаки наголосив, що «ми не поставимо під загрозу безпеку України».

Після російського вторгнення Польща поставила Україні, серед іншого, 340 танків (Т72, РТ-91, Leopard 2А4), 70 сучасних броньованих гаубиць Krab, 100 сучасних бронетранспортерів Rosomak, 14 літаків МіГ29 і 12 Мі-24. гелікоптерів, а також велику кількість боєприпасів, палива та 20 000 із понад 40 000 систем Starlink, які зараз працюють в Україні.

З інвентарю Збройних сил Польщі є можливість передати небагато важкої техніки на даний момент, і нині акцент робиться на збільшенні власних складів країни. Так, Польща та інші країни на східному фланзі НАТО підтримують Україну за рахунок власної безпеки.

Безпека залишається найміцнішою основою польсько-українських відносин; тому будь-які стратегічні зміни у двосторонніх відносинах неможливі. Тим паче, що війну треба виграти. Польське суспільство є одним із найбільш дружніх до України в ЄС: 72 відсотки поляків люблять українців, порівняно з 49 відсотками німців і 55 відсотками румунів.

Польща також залишається найвірнішим союзником України і заявила, що підтримуватиме Київ скільки завгодно. Це серйозна заява, яка говорить про зв'язок між країнами. Замість позерства, Україні та Польщі слід навчитися володіти мистецтвом управління напругою, яка час від часу виникає між сусідами.

Понад 800 000 українців перетнули Румунію. У Румунії понад 165 000 біженців, які прибули з України, отримали необхідні непродовольчі товари, як-от теплі ковдри та джерела опалення, щоб пережити мороз. Крім того, понад 43 000 біженців, розміщених у Румунії, отримали грошову допомогу від УВКБ ООН для задоволення основних потреб.

З 1 березня 2022 року було відкрито логістичний хаб у Сіреті, Румунія, головним чином тому, що транспорт з ЄС не міг потрапити в Україну. На даний момент з нього все ще доставляються гуманітарні та медичні вантажі від донорів до місця призначення в Україні.

Президент Володимир Зеленський після переговорів у Бухаресті з румунським колегою Клаусом Йоханнісом 10 жовтня 2023 року заявив, що сторони обговорювали військову допомогу Україні, і що "незабаром будуть дуже хороші новини щодо артилерії та ППО". Він також підтвердив, що в

Румунії буде створено центр підготовки українських пілотів на літаках F-16 американського виробництва.²⁷

Після провалу в липні укладеної за посередництва ООН угоди, що дозволила безпечний прохід українських вантажів зерна з чорноморських портів, Україна використовувала свої дунайські порти Рені та Ізмаїл на кордоні з членом НАТО Румунією для доставки продовольства до румунського Чорного моря. порт Констанца.

Румунія намагається всіляко сприяти Україні наявними у неї засобами та методами, підтримуючи цим позицію України.

²⁷ URL:<https://www.rferl.org/a/russia-drone-strikes-ukraine-counteroffensive-war/32630742.html>

ВИСНОВКИ

Іноземна допомога Україні від західних донорів частково мотивується альтруїстичними мотивами, але вона також відображає ширші зовнішньополітичні цілі донорів. Російська агресія сприймається не лише як атака на Україну, але як атака на існуючий, заснований на правилах світовий порядок і як частина ширшого конфлікту між ліберальною демократією та авторитаризмом. Більш орієнтовані на донорів мотиви іноземної допомоги називаються стратегічними в академічній літературі. Що стосується іноземної допомоги Україні, поєднання альтруїстичних і стратегічних мотивів може створити більші потоки допомоги, і що, незалежно від основної мотивації, такі надходження можуть бути ефективними, якщо пріоритети донорів і уряду країни-партнера узгоджуються навколо ініціативи, що стимулюють економічний розвиток і соціальний добробут. Потенційне занепокоєння полягає в тому, що донори більш сприймають зловживання такими коштами, тому потреба уникати корупції та неефективного управління може стати особливо гострою. У глобальному масштабі також існує занепокоєння щодо витіснення ресурсів допомоги з інших потребуючих місць, коли увага зосереджена на Україні. А тепер, після початку війни Ізраїлю проти ХАМАСУ, та зосередженості США на внутрішніх проблемах, існує занепокоєння, що Україна може втратити підтримку.

Зовнішня допомога не означає, що донори ігнорують або не розуміють необхідності «домашнього завдання» для країни-реципієнта. Інакше кажучи, за самих українців ніхто нічого робити не збирається.

Україна отримує міжнародну допомогу з різних джерел, включаючи Європейський Союз, США, Канаду, Японію та інші країни та організації. Головні напрямки допомоги включають підтримку реформ, розвиток інфраструктури, військову та гуманітарну допомогу.

Результати міжнародної допомоги для України мають змішаний характер. Деякі реформи були успішними, навіть якщо є потреба в додаткових зусиллях.

Розвиток інфраструктури зазнав великих зрушень завдяки залученню інвестицій та технологій. Гуманітарна допомога досягає свого призначення, правда, в низькому темпі, через людський фактор високопосадовців, саме головне це військова допомога яка працює за призначенням.

Засновуючись на звітах та інформації з урядових джерел, можна назвати велику кількість програми та ініціативи, що були запроваджені з метою надання допомоги Україні, ось деякі з них:

- Пакет допомоги Європейського Союзу для України - у 2022 році ЄС запровадив пакет допомоги Україні на 11 мільярдів євро, який був спрямований на підтримку економіки, соціальних послуг та національного безпеки.
- Міжнародний валютний фонд - Україні було надано підтримку з боку МВФ у вигляді кредиту на 17,5 мільярдів доларів США.
- Ініціатива Західної групи (ЗГ) - партнерство країн, що має на меті забезпечити стабільність та розвиток України; програма включає надання допомоги у сфері забезпечення безпеки, людського розвитку, економічної та ринкової реформи.
- Програма Партнерство з Україною з боку США - програма, спрямована на допомогу Україні у побудові демократії, боротьбі з корупцією, підтримці розвитку громадянського суспільства та ін.
- Програма ООН в Україні - Організація Об'єднаних Націй надає допомогу у побудові міцного, стабільного та інклюзивного суспільства в Україні, включаючи розвиток громадянського суспільства, здійснення реформ та підтримку у впровадженні стандартів прав людини.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

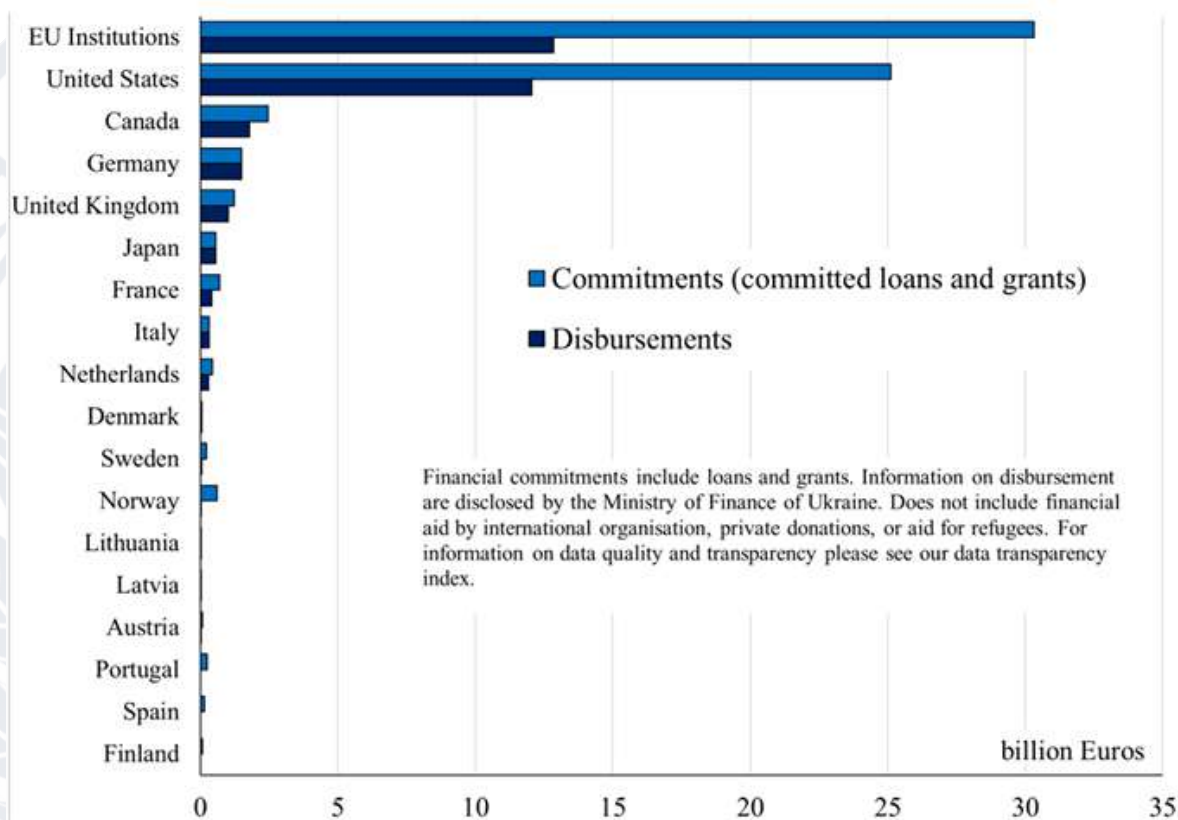
1. Алесіна, А. і Долар, Д. (2000). Хто кому і навіщо надає іноземну допомогу? *Journal of Economic Growth* , 5, стор. 33–63.
2. Антецца, А., Франк, А., Франк, П., Франц, Л., Харитонов, І., Кумар, Б., Ребінська, Е. і Требеш, К. (2022). Трекер підтримки України: які країни і як допомагають Україні? Робочий документ Кіля № 2218.
3. Беккер, Т., Айхенгрін, Б., Городніченко, Ю., Гур'єв, С., Джонсон, С., Милованов, Т., Рогофф, К. та Ведер ді Мауро, Б. (2022). План відбудови України. Економіка швидкого реагування 1, CEPR Press.
4. Берлін Перротта, М., Р. Десаї, А. Олофсгورد. (2022). Торгівля послугами? Членство в Раді Безпеки ООН і субнаціональний фаворитизм отримувачів допомоги . Огляд міжнародних організацій , готовий до друку.
5. Бертелемі, Дж. і Тічіт, А. (2004). Рішення двосторонніх донорів про розподіл допомоги – тривимірний панельний аналіз. *Міжнародний огляд економіки та фінансів*, 13 (3), стор. 253–274.
6. Боммер К., А. Дреер і М. Перес-Альварес. (2022). Домашня упередженість у гуманітарній допомозі: роль регіонального фаворитизму у розподілі міжнародної допомоги при катастрофах . *Journal of Public Economics* , 208, стор. 1-16.
7. Боскіні, А. та Олофсгورد, А. (2007). Іноземна допомога: інструмент боротьби з комунізмом? *Журнал досліджень розвитку* , 43, стор. 622–648.
8. Бріггс, RC (2014). Пособництво та підбурювання: допомога проекту та етнічна політика в Кенії . *Світовий розвиток* 64, стор. 194-205.
9. Бернсайд, К. і Долар, Д. (2000). Допомога, політики та зростання. *The American Economic Review* , 90(4), стор. 847–868.
10. Дрегер, А., Штурм, Д.Є. та Vreeland, JR (2009a). Допомога розвитку та міжнародна політика: чи впливає членство в Раді Безпеки ООН на рішення Світового банку? *Journal of Development Economics* , 88, стор. 1–18.

11. Дрегер, А., Штурм, Д.С. та Vreeland, JR (2009b). Глобальна торгівля конями: кредити МВФ за голосування в Раді безпеки ООН. *European Economic Review*, 53 (7), стор. 742-757.
12. Дрегер, А., Айхенауер, В. З. та Герінг, К. (2018). Геополітика, допомога та зростання: вплив членства в Раді Безпеки ООН на ефективність допомоги. *Економічний огляд Світового банку*, 32(2), стор. 268-286.
13. Істерлі, В. (2006). Тягар білої людини: чому зусилля Заходу допомогти решті принесли так багато поганого і так мало доброго. The Penguin Press, Нью-Йорк.
14. Флек, Р. К. та Кілбі, К. (2010). Зміна режимів допомоги? Іноземна допомога США від холодної війни до війни з терором, *Journal of Development Economics*, 91, стор. 185–197.
15. Фрот, Е., Олофсгард, А. та Перротта Берлін, М. (2014). Ефективність допомоги в часи політичних змін: уроки посткомуністичного переходу. *Світовий розвиток*, 56, стор. 127–138.
16. Гесс, П. (1989). Співвідношення сил, імпорту зброї та надходження іноземної допомоги в країнах, що розвиваються. *Журнал досліджень миру* 26 (4), стор. 399–412.
17. Ланкастер, К. (2008). Іноземна допомога: дипломатія, розвиток, внутрішня політика. Преса Чиказького університету.
18. Майзелс, А. та Нісанке, М. К. (1984). Мотивація допомоги країнам, що розвиваються. *Світовий розвиток*, 12, стор. 879–900.
19. Neumaier, E. (2003). Схема надання допомоги: вплив належного врядування на допомогу розвитку, том 34. Psychology Press.
20. OECD. (2008). Паризька декларація про ефективність допомоги. ОЕСР, Париж.
21. Шредер, П., Хук, С. і Тейлор, Б. (1998). Роз'яснення головоломки іноземної допомоги: порівняння потоків допомоги США, Японії, Франції та Швеції. *Світова політика*, 50(02), стор. 294–323.

ДОДАТКИ

Додаток А

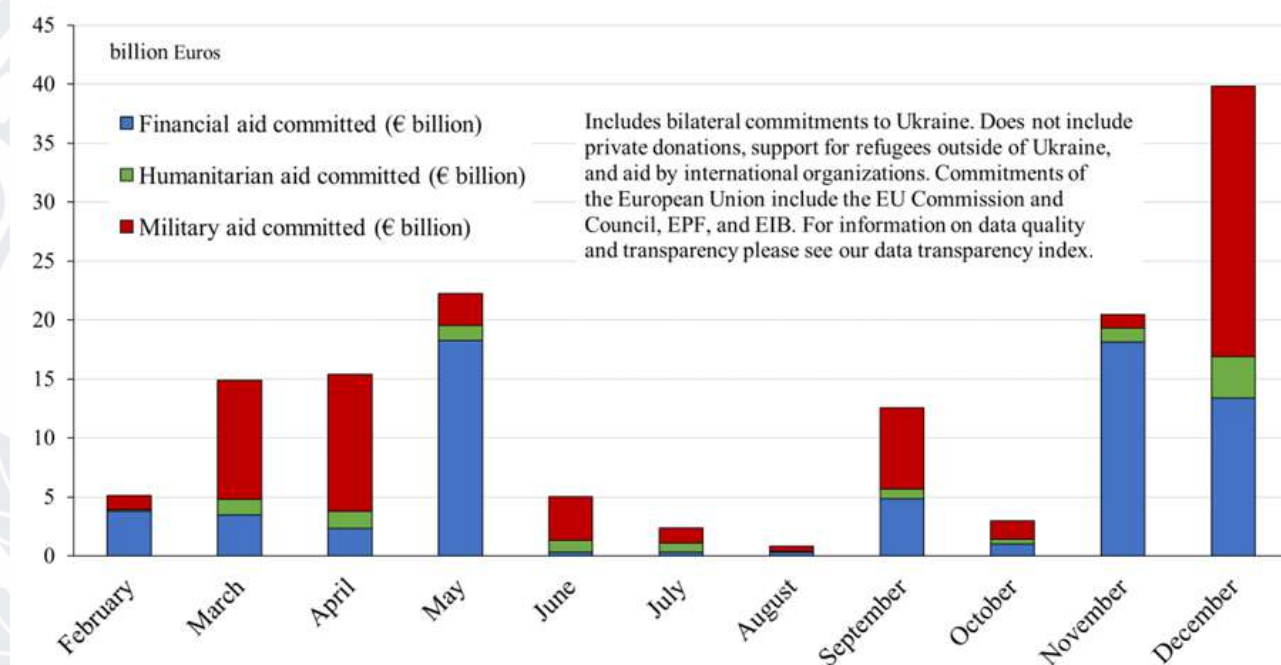
*Іноземна бюджетна підтримка: зобов'язання щодо виплат (млрд. євро)
загальна сума фінансових зобов'язань з 24 січня 2022 р. по 15 січня 2023 р.*

Примітка: Ця діаграма показує рейтинг фінансових донорів, виміряний за обсягом зовнішніх грантів і позик, наданих для бюджетної підтримки уряду України (у мільярдах євро). Світло-блакитні смужки вказують на зобов'язання, тоді як темніші сині смуги показують виплати (з використанням даних Міністерства фінансів України).

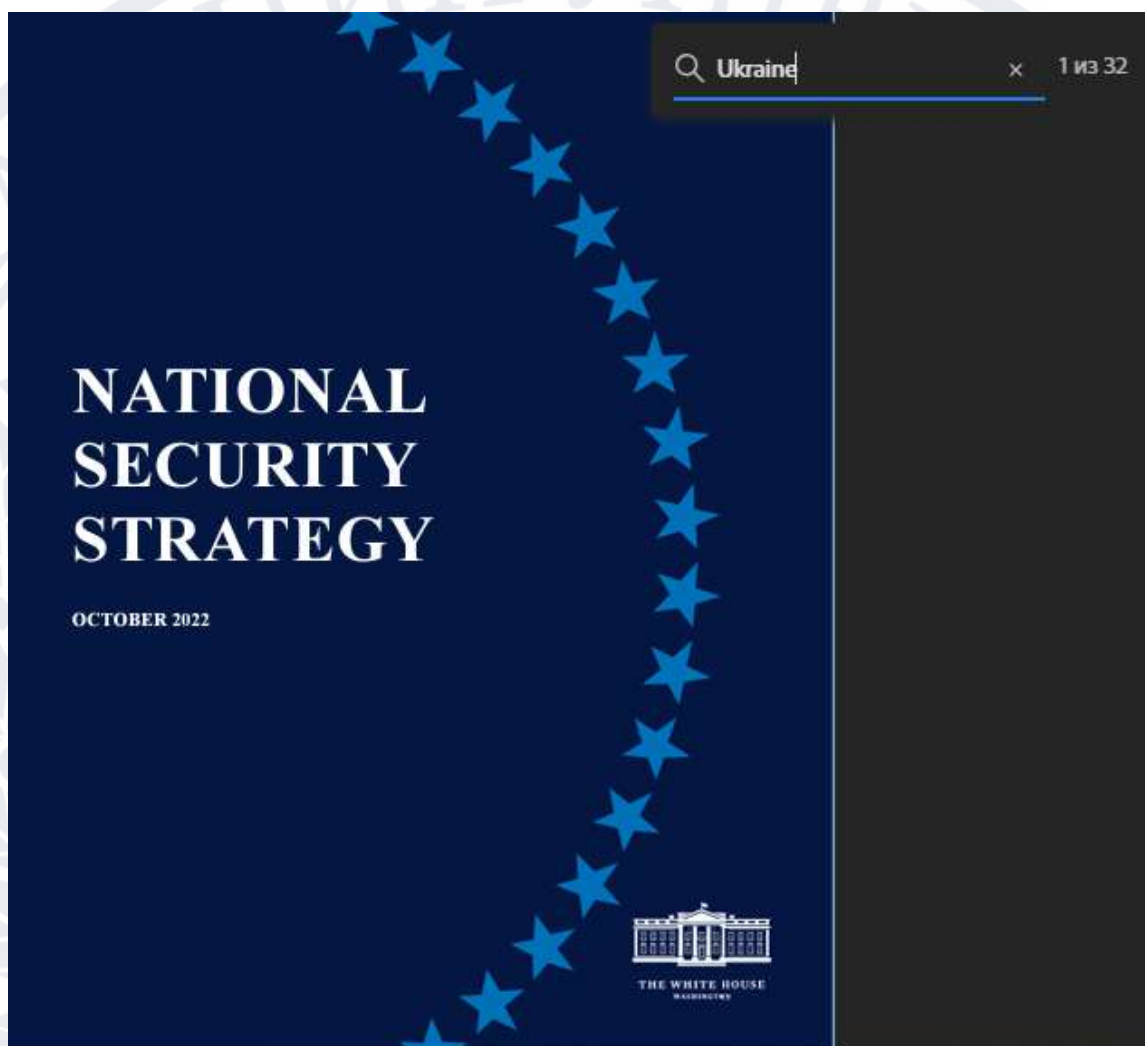
Додаток Б

*Динаміка підтримки:
загальні зобов'язання по місяцях
у 2022 році (млрд євро) загальні
зобов'язання з 1 лютого по 31
грудня 2022 року*

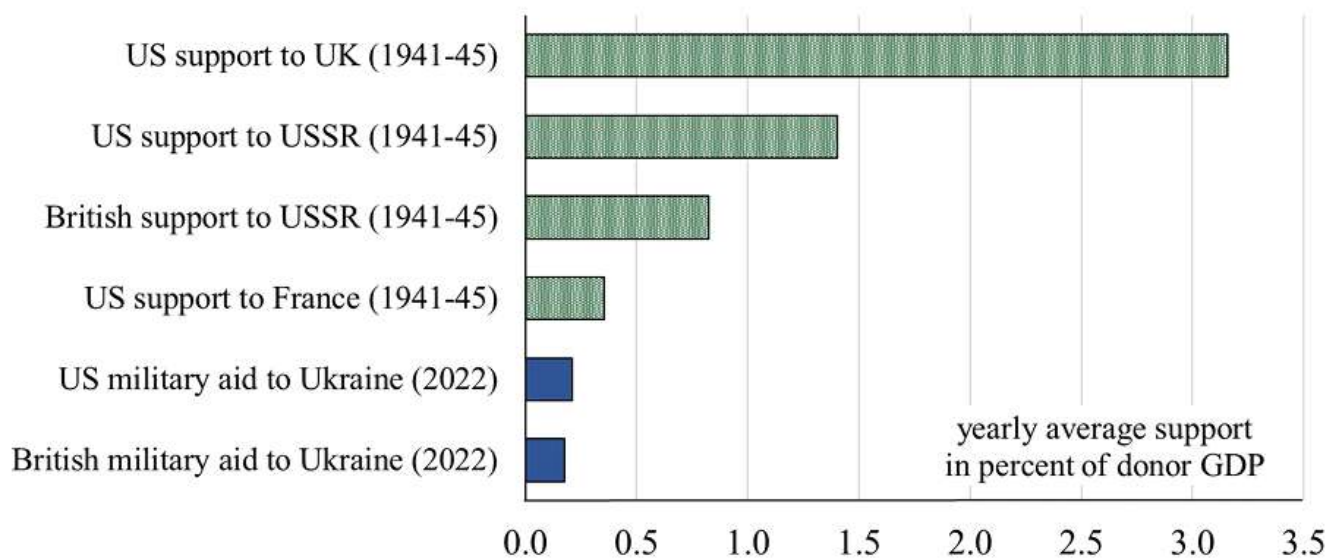
Додаток В

Назва країни «Україна» вживається 32 рази у документі стратегії національної безпеки США. Вперше за історію України приділяється така увага в офіційних документах США.

Додаток Г

Іноземна підтримка під час Другої світової війни порівняно з Україною у 2022 році оцінюється в середньому на рік у відсотках ВВП донорів

Додаток Д

Загальний обсяг потреб у відновленні та відбудові (млрд дол. США): 411 млрд

Додаток Е

Двосторонні зобов'язання у відсотках від ВВП країни-донора

